

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Metodické dny pro krajské úřady 2022

**Agenda evidence obyvatel
a agenda základního registru obyvatel**

Konkrétní dotazy

**Ministerstvo vnitra
odbor správních činností**

OBSAH

1	MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY (dotaz č. 1–4).....	3
2	KÚ STŘEDOČESKÉHO KRAJE (dotaz č. 5–6).....	8
3	KÚ PLZEŇSKÉHO KRAJE (dotaz č. 7–11).....	12
4	KÚ KARLOVARSKÉHO KRAJE (dotaz č. 12–13)	22
5	KÚ ÚSTECKÉHO KRAJE (dotaz č. 14).....	25
6	KÚ LIBERECKÉHO KRAJE (dotaz č. 15–21)	26
7	KÚ KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE (dotaz č. 22–30).....	31
8	KÚ JIHOMORAVSKÉHO KRAJE (dotaz č. 31–34).....	37
9	KÚ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE (dotaz č. 35–41).....	41
10	DALŠÍ INFORMACE.....	50
11	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	52

1 MAGISTRÁT HLAVNÍHO MĚSTA PRAHY (dotaz č. 1–4)

1. MHMP – přihlášení k TP po ukončení pobytu

Jaký je správný postup ohlašovny při přihlašování občana po ukončení pobytu v cizině (§ 10a ZEO)? Občan se dostaví na ohlašovnu po ukončení pobytu v cizině a nemá kam (není vlastníkem domu ani bytu, nemá oprávněnost užívání ani mu nikdo nedá souhlas s ohlášením změny místa TP) se přihlásit k TP. Ze zákona se tedy stane místem jeho TP sídlo ohlašovny, v jejímž územním obvodu na území ČR měl poslední místo TP. Zjistili jsme, že praxe úřadů je v tomto případě rozdílná, jelikož ZEO ani prováděcí předpisy postup ohlašovny neupravují. Některé úřady přihlašovací tiskopis vyplňují a vybírají správní poplatek, některé nikoliv.

NÁZOR MHMP

Máme za to, že i v tomto případě by přihlašovací tiskopis měl být vyplněn a správní poplatek vybrán, jelikož § 10a ZEO pouze stanoví místo TP v případě, když občan nemůže předložit doklady podle § 10 odst. 6 písm. c) ZEO. Další postupy podle § 10 odst. 6 ZEO by pak byly zachovány. Pokud by se občan při změně místa TP prokazoval OP bez uvedení místa TP, ohlašovna by oddělila příslušnou část OP a vydala by potvrzení o změně místa TP.

STANOVISKO OSČ

Zákon o správních poplatcích¹ stanoví v položce 2 písm. c) sazebníku, že správní poplatek se vybírá za ohlášení změny místa TP. Ohlášením změny se rozumí úkon občana ve smyslu § 10 odst. 6 ZEO a není rozhodující, zda občan ohlašuje změnu svého platného místa TP, ukončeného místa TP na území ČR nebo změnu po ukončení pobytu v cizině. Není ani rozhodující, zda původní adresu místa TP máme vedenou pouze v manuální evidenci obyvatel na přihlašovacím lístku, a z toho důvodu ohlášená změna místa TP po ukončení dlouhodobého pobytu v cizině bude spolu s dalšími osobními údaji občana poprvé zaváděna do ISEO. Jde o ohlášenou změnu místa TP a podle výše uvedeného zákona o správních poplatcích¹ se správní poplatek v hodnotě 50,- Kč vybírá. V ostatních případech, kde se určuje adresa TP přímo ze zákona (např. § 10 odst. 3 a 4, v době narození občana, § 12 při úředním zrušení údaje o místu TP) nejde o ohlášení změny místa TP občanem a správní poplatek se nevybírá.

Dále sdělujeme, že pokud ohlašovna disponuje původním přihlašovacím lístkem občana, je vhodné do tohoto lístku, do úředního záznamu doplnit nové údaje o TP na úřední adrese. V případě, že původní přihlašovací lístek nemá, měla by jej ohlašovna zavést, protože občanovi bude následně vydávat potvrzení o změně místa TP pro účely doložení správnosti údajů o TP pro případ podání žádosti o občanský průkaz, a číslo tohoto potvrzení se uvádí na přihlašovací lístek. Občan může tímto potvrzením dokládat TP do doby, než mu bude vydán občanský průkaz.

¹ Zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

2. ÚMČ Praha 5 – ohlášení změny místa TP do objektu ateliéru

Lze z pozice ohlašovny podle ustanovení § 10 odst. 6 ZEO občanovi umožnit TP do objektu – ateliér nacházejícím se v domě s číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním? V poslední době se objevuje nárůst žádostí o změnu TP do objektu ateliér s tím, že developer udává do kupní smlouvy kupujícímu poznámku „ateliér – ubytovací jednotka“, přičemž v katastru nemovitostí je objekt uveden jako ateliér.

NÁZOR ÚMČ

Dle našeho názoru se jedná o nebytový prostor, který nesplňuje všechny parametry pro bydlení stanovené stavebním zákonem², proto občanovi do toho objektu umožnit změnu TP nelze na základě vlastnictví k tomuto objektu ani na základě oprávněnosti užívání plynoucího z občanskoprávních dohod nebo smluv. Ustanovení v kupní smlouvě „ateliér–ubytovací jednotka“ považuje správní orgán za obcházení ZEO, a proto změnu občanovi do takového nebytového prostoru neumožní a rozhodne o nezaevidování TP.

NÁZOR MHMP

Do ateliéru není možno ohlásit změnu místa TP, jelikož tento objekt nesplňuje jednu z podmínek pro místo TP občana ve smyslu § 10 odst. 1 ZEO, a to, že objekt musí být určen k bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci. To, že je v kupní smlouvě uveden jako předmět koupě „ateliér–ubytovací jednotka“, je irelevantní z pohledu § 10 odst. 1 ZEO. Pro ohlašovnu je rozhodující, jaký „způsob využití“ konkrétní jednotky je uveden v katastru nemovitostí. Pokud je tam uveden „způsob využití“ ateliér, přihlásit k TP není možné. Jedinou cestou, jak by mohl být občan za stávající právní úpravy přihlášen k TP do ateliéru, je dle našeho názoru předložení vyjádření příslušného stavebního úřadu, že ateliér může být užíván k bydlení či ubytování.

STANOVISKO OSČ

Platná právní úprava na úseku evidence obyvatel, ZEO, definuje v § 10 místo TP jako adresu, kterou si občan zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání, a to vždy v objektu, který je označen číslem popisným, orientačním, případně evidenčním, a který je určen pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci.

Výňatek z vyjádření Ministerstva pro místní rozvoj, do jehož působnosti spadá agenda stavebního zákona², k dané věci:

„Právní předpisy v oblasti stavebního práva, náležející do působnosti Ministerstva pro místní rozvoj, pojem „jiný nebytový prostor“ nedefinují. Každý pojem, který není v právním předpise definován, je třeba aplikovat v souladu se sledovaným záměrem daného předpisu, kde je takový pojem použit, a dále je třeba vycházet z cíle příslušného ustanovení. Pojem „ubytovací jednotka“ či „byt“ stanoví § 3 písm. d) a g) vyhlášky č. 268/2009 Sb., o technických požadavcích na stavby (dále jen „vyhláška“). Ve smyslu a pro účely této vyhlášky je ubytovací jednotkou jednotlivý pokoj nebo soubor místností, které svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňují požadavky na přechodné ubytování a jsou k tomuto účelu určeny a dále pak jednotka zařízení sociálních služeb, určená k trvalému bydlení. Bytem vyhláška vymezuje soubor místností (popř. jednu obytnou místnost),

² Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

který svým stavebně technickým uspořádáním a vybavením splňuje požadavky na trvalé bydlení a je k tomuto účelu užívání určen. Podle § 119 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, lze stavbu (tedy i ubytovací jednotku či jiný nebytový prostor) užívat pouze na základě kolaudačního souhlasu nebo kolaudačního rozhodnutí vázaného na vydané stavební povolení. Ve stavebním povolení stavební úřad stanoví podmínky pro provedení stavby, a pokud je třeba, i pro její užívání. Podmínkami zabezpečí ochranu veřejných zájmů a stanoví zejména návaznost na jiné podmiňující stavby a zařízení, dodržení obecných požadavků na výstavbu, včetně bezbariérové užívání stavby, popřípadě technických norem. Pro stanovení, zda konkrétní prostor je určen k účelu bydlení, je stěžejní kolaudační rozhodnutí stavebního úřadu (správní rozhodnutí orgánu veřejné moci). Podle § 119-127 stavebního zákona je bytem prostor, který byl zkolaudován jako jednotka pro účely bydlení. Ubytovací jednotka sloužící ke krátkodobému ubytování nesplňuje požadavky stanovené stavebním zákonem pro vydání kolaudačního rozhodnutí na stavbu určenou pro účely bydlení. Bydlení v takových prostorech je užívání stavby v rozporu s právními předpisy podle § 178 odst. 1 písm. g) stavebního zákona, neboť taková stavba je užívána v rozporu s kolaudačním rozhodnutím nebo kolaudačním souhlasem.“

Zda se v případě konkrétního objektu jedná o objekt určený k bydlení, je v pravomoci místně příslušného stavebního úřadu, který o účelu užívání stavby, případně o změně účelu jejího užívání, vydá kolaudační rozhodnutí nebo kolaudační souhlas. Posouzení, zda objekt, na jehož adresu občan ohlásí změnu místa svého TP, splňuje požadavek na definici místa TP podle ZEO, je individuálním úkonem, nelze jej paušalizovat a záleží na konkrétním vyhodnocení daného případu, kdy toto provádí ohlašovna s případnou součinností příslušného stavebního úřadu, který je znalý věci, všech hledisek a souvislostí.

3. ÚMČ Praha 9 – seznamy žijících osob

Oddělení kultury našeho úřadu v souvislosti se životním jubileem starších občanů žádá o seznamy seniorů. Do září letošního roku oprávněná osoba prostřednictvím Portálu veřejné správy kontaktovala MV prostřednictvím ROB a do datové schránky úřadu obdržela seznam občanů narozených v daném měsíci zadaného roku (např. jubilejní 80, 85, 90 let atp.). Jednou či dvakrát za půl roku byl v seznamu chybně uveden občan jako osoba živá, i když po ověření bylo úmrtí v ISEO již z dřívější doby zavedeno.

Poslední dva měsíce podle pokynů MV nelze tato data získávat výše uvedenou cestou, ale prostřednictvím portálu Czech POINT po zadání požadavku na seznam žijících osob, kdy je v zaslaném seznamu živých osob každý měsíc již okolo deseti občanů chybně uvedených mezi živými. Prosíme o sdělení, jakým způsobem je možné aktuální seznamy žijících občanů v seniorském věku z ROB získat.

NÁZOR MHMP

Neposkytnut.

STANOVISKO OSČ

V případě zjištění nesouladu ve výstupech vydaných prostřednictvím tzv. změnových sestav, tedy formuláře „Žádost o využití údajů z registru obyvatel, agendového informačního systému evidence obyvatel a agendového informačního systému cizinců“ je nezbytné, aby příslušný úřad zaslal konkrétní podnět k prošetření OSČ. Ten nesoulad prověří, a pokud se nejedná o chybu v datech v předmětných informačních systémech,

zašle jej k dalšímu ověření provozní funkčnosti Digitální a informační agentuře. Úřad, který daný požadavek k prověření vznesl, je následně informován o jeho vyřešení.

Pro získání požadovaného seznamu osob je v současnosti možné využít pouze výše uvedený formulář v prostředí CzechPOINT@office.

4. ÚMČ Praha 14 – poručník jako jiný zákonný zástupce

V průběhu měsíce října a listopadu 2022 začaly chodit na oddělení evidence obyvatel rozsudky soudu k zavedení poručníka do systému, tato povinnost spadá na nás. V ZEO jsme dohledali, že soudy k zavedení nejsou příslušné. Je to údaj, který se do systému C227 zadává pod kolonku jiní zákonní zástupci. Jak se k těmto rozsudkům máme stavět z pohledu evidence obyvatel?

Když se podíváte na dítě, vidíte automaticky jeho vazbu na rodiče, žádné upozornění, že mu byl přidělen poručník. Až v případě, že vás napadne rozkliknout záložku jiný zákonný zástupce, uvidíte tam tento nově evidovaný údaj. Takže následně musíme studovat rozsudky a dohledávat, zda někdo z rodičů nepozbyl rodičovských práv, nebo rodičovské odpovědnosti k nezletilému. V případě, že ano, tak i když se dotýčný prokáže rodným listem dítěte a prokáže, že je jeho zákonným zástupcem, nemůžeme vyhovět a budeme požadovat přítomnost poručníka pro zaevidování změny TP?

Na občanských průkazech a cestovních pasech v CDBP se žádná hláška o opatrovníkovi neukazuje, takže při podání žádosti o osobní doklad dítěte ani na přepážce tento evidovaný údaj o poručníctví nevidí. Je to systémově technicky nedorešeno? Tímto způsobem si toho nikdo při žádosti o osobní doklad nemusí všimnout, v případě, že by se dostavil na přepážku rodič s rodným listem dítěte. Tímto žádáme o písemnou definici, jaký je rozdíl mezi rodičovským právem a rodičovskou odpovědností ve vztahu k nezletilému.

S ohledem k agendám, které vykonáváme na úseku evidence obyvatel a osobních dokladů, nás zajímá, zdali institut poručníka zasáhne do situace takovým způsobem, že rodič pozbyde možnost vyřizovat záležitosti na výše uvedeném úseku v té míře, v jaké jej má rodič u dítěte bez stanoveného poručníka, a veškerá práva a povinnosti v tomto kontextu přechází na poručníka jako takového, anebo je-li role rodiče a poručníka na rovnocenné úrovni – podobně, jako je tomu např. v případě situace pěstoun vs. rodič.

NÁZOR MHMP

Podle § 3 odst. 3 písm. m) ZEO je v ISEO veden k občanu i údaj o „jiném zákonném zástupci“, než je otec a matka. Tímto jiným zákonným zástupcem je poručník ve smyslu § 928 a násl. občanského zákoníku³. Zápis tohoto údaje do ISEO je podle § 4a ZEO svěřen matričnímu úřadu (nikoli ohlašově), pokud již dříve nebyl zapsán soudem.

Podle § 928 odst. 2 občanského zákoníku³ má poručník vůči dítěti zásadně všechny povinnosti a práva jako rodič (kromě vyživovací povinnosti), výjimečně může být okruh povinností a práv poručníka vymezen jinak. Řečeno jinými slovy, poručník ve většině případů plně nahrazuje rodiče. Nemělo by se tedy v praxi stát, že na úřad přijde s dítětem jeho rodič, předloží jeho rodný list či další doklady (občanský průkaz, cestovní doklad)

³ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

a bude za dítě jednat. Poručník se ustanovuje proto, že dítě nemá nikoho (rodiče buď zemřeli, nebo nejsou schopni rodičovskou odpovědnost vykonávat), kdo by vůči němu vykonával rodičovskou odpovědnost. Rodičovská odpovědnost zahrnuje podle § 858 občanského zákoníku³ povinnosti a práva rodičů vůči dítěti, vzniká narozením dítěte a zaniká nabytím plném svéprávnosti dítěte, pokud soud nezmění její trvání a rozsah.

Poručník proto má dítě fyzicky v péči a měl by mít i všechny jeho doklady, nemělo by se tedy stát, že na úřad by s dítětem přišel jeho zákonný zástupce – rodič. Vyloučit to ale nelze, jelikož občanský zákoník³ připouští výjimku, kdy by na poručníka nepřešla veškerá práva a povinnosti svědčící rodiči dítěte coby zákonnému zástupci. Pro tyto případy by bylo namíste sjednotit postup úřadů, zda vždy i raději otevírat položku „jiný zákonný zástupce“, jak uvádí ÚMČ Praha 14 nebo případně jak jinak postupovat, aby se předešlo omylu. Závěrem uvádíme, že jsme se ještě nesetkali s poznatkem z praxe, kdy by za poručníka jednal rodič, kterému již nesvědčila rodičovská odpovědnost.

STANOVISKO OSČ

Zápis údaje o poručníkovi jakožto o jiném zákonném zástupci do ISEO provádí matriční úřady, popř. OÚORP. OSČ v této věci připravuje novelu ZEO, na jejímž základě by byla tato činnost svěřena soudům.

Za účelem ověření, zda za dítě jedná oprávněná osoba, doporučujeme v každém jednotlivém případě zkontrolovat v ISEO položku „jiný zákonný zástupce“. V případě, kdy se s dítětem na úřad dostaví rodič a předloží jeho rodný list či jiné doklady a ohlašovna ověřením v ISEO zjistí, že byl dítěti ustanoven poručník, měla by v tuto chvíli požadovat předložení rozhodnutí soudu.

V případě, kdy se na úřad dostaví s dítětem poručník a ohlašovna ověřením v ISEO zjistí, že údaj o „jiném zákonném zástupci“ není v ISEO veden, měla by jej, v případě, že má k dispozici příslušné rozhodnutí soudu, do ISEO zavést.

Zbavení rodičovské odpovědnosti bude součástí implementace nové verze aplikace C227. O nasazení nových funkcionalit budou všechny úřady včas informovány.

2 KÚ STŘEDOČESKÉHO KRAJE (dotaz č. 5–6)

5. MÚ Vlašim – postoupení žádosti o poskytnutí údajů velvyslanectvím

Velvyslanectví v Bruselu nám zaslalo žádost o poskytnutí údajů na žlutém formuláři. Neúplně vyplněnou, bez úředně ověřeného podpisu a bez ověření zaměstnancem velvyslanectví, poplatek vybrali oni. Kolegyně jim zaslala výtah zákona, jakým způsobem lze poskytnout údaje s popisem náležitostí žádosti. Zavolali nám, že oni postupují naprosto standardně, že to takto dělají vždy. Vybrali poplatek 150 Kč, který je jejich příjmem. Je tento postup v pořádku? Vztahuje se na to ČÁST XII Konzulární poplatky, Zmocnění k části XII, bod 3. zákona o správních poplatcích¹, který stanoví, že „České zastupitelské úřady vyměřují a vybírají poplatky i za úkony stanovené v jiné části sazebníku, k jejichž provedení nejsou příslušné, ale přijímají žádost o jejich provedení.“?

Pokud by žadatelka žádala o potvrzení údajů podle obecního zřízení⁴, pak bychom potvrzení bez poplatku vydali podle obecního zřízení⁴, ale v žádosti je výslovně uvedeno poskytnutí údajů, a to má svá pravidla podle ZEO.

NÁZOR KÚ

KÚ Středočeského kraje zastává názor, že výše uvedený postup není v souladu s požadavky stanovenými § 8 ZEO. Tento zákon je speciálním zákonem pro danou problematiku a postup je v něm stanoven, proto je nutné z něho vycházet.

STANOVISKO OSČ

Poskytnutí údajů z ISEO upravuje § 8 ZEO. Daného případu se týká odstavec 5, který stanoví, že „Žádost o poskytnutí údajů z informačního systému může obyvatel podat také osobně ohlašovně, obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, krajskému úřadu nebo ministerstvu; v takovém případě žadatel prokáže svou totožnost a žádost podepíše před orgánem příslušným k jejímu převzetí. Žádost o poskytnutí údajů z informačního systému lze podat i prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy; v tomto případě musí občan provést svoji autentizaci pomocí občanského průkazu. Údaje poskytuje subjekt, u kterého byla žádost osobně podána.“.

Velvyslanectví nabere žádost, ověří totožnost žadatele a stvrdí toto svým podpisem, případně i razítkem velvyslanectví na formuláři žádosti. Nabranou žádost postoupí příslušnému obecnímu úřadu podle TP občana, který žádá o poskytnutí údajů, k vyřízení. Poplatek je příjmem velvyslanectví v souladu se zákonem o správních poplatcích¹ (část XII, bod 3 Konzulární poplatky (položka 155)).

Obecní úřad žádost vyřídí a cestou Ministerstva zahraničních věcí předá poskytnutí údajů velvyslanectví k předání žadateli s žádostí o doložení převzetí výpisu údajů žadateli do vlastních rukou.

Z žádosti by mělo být vždy jasné, zda má obec poskytovat údaje z ISEO podle § 8 odst. 3 a násl. ZEO, nebo vydávat potvrzení podle § 14 obecního zřízení⁴.

⁴ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

6. MÚ Vlašim – ohlášení změny místa TP v případě manželů

a) **Nájem bytu/domu** – nájemníkem bytu je muž, který se po nějakém čase se ožení. Jeho manželka se chce přihlásit do bytu k TP. Zvláštní právní předpis, kterým je ZEO, říká, že oprávněná osoba (nájemník) udělí souhlas s TP. Praktikujeme to tak, že vyžadujeme souhlas s TP od manžela. Ale § 745 občanského zákoníku³ stanovuje, že „Je-li obydli manželů dům nebo byt, k němuž měl jeden z manželů ke dni uzavření manželství nájemní právo, vznikne uzavřením manželství k domu nebo bytu oběma manželům **společné nájemní právo**“.

Takže možná postupujeme špatně, když požadujeme souhlas manžela jako oprávněné osoby?

b) **Vlastnictví domu/bytu** – vlastník domu/bytu je manžel, který se po nějakém čase ožení. Jeho manželka se chce přihlásit do domu k TP. Zvláštní právní předpis, kterým je ZEO, říká, že oprávněná osoba (majitel domu) udělí souhlas s TP. Ale § 744 občanského zákoníku³ stanovuje, že uzavřením manželství manžel(ka) získává **právo bydlení** v nemovitosti manžela. Podle našeho názoru má manželka právo bydlení v nemovitosti, ale TP získá pouze se souhlasem manžela. Praktikujeme to tak, že vyžadujeme souhlas s TP od manžela.

Myslím si, že by měl být poskytnut všem úřadům nějaký návod, jak postupovat v případě a) i b) pomohl, protože co kraj to jiný názor a metodika.

NÁZOR KÚ

a) Viz obdobný případ zaslaný OSČ – souvztažnost k důvodové zprávě k § 10 ZEO a již zaslané judikatuře.

b) Občanský zákoník³ hovoří o právu bydlení, nikoli o právu na TP (zaevidování TP). Dosavadní praxí byl doporučen a uplatňován postup, kdy ohlašovny mají vyžadovat souhlas oprávněné osoby, v tomto případě manžela. Viz obdobný případ zaslaný OSČ – souvztažnost k důvodové zprávě k § 10 ZEO a již zaslané judikatuře

STANOVISKO OSČ

Souhlasíme s názorem KÚ, v obou případech vyžadovat souhlas vlastníka nebo oprávněné osoby.

Právem bydlení za trvání manželství a rodinnou domácností se zabývají například dva články na platformě Právní prostor na níže uvedených odkazech.

<https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/rodinna-domacnost-manzelu-a-jeji-ochrana>

<https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/pravo-bydleni-za-trvani-manzelstvi>

Stanovisko k rodinné domácnosti zmiňuje, že pro vznik **rodinné domácnosti** (od níž se odvozuje právo bydlení i společné nájemní právo) nestačí, aby manželé žili v jednom domě či bytě. Je třeba, aby se současně jednalo o skutečné soužití trvalého charakteru s tím,

že pro posouzení existence rodinné domácnosti je rovněž zásadním hlediskem společné hospodaření. Společné hospodaření však nepředstavuje pouhé společné uhrazování nákladů, neboť to je dáno i u osob, které domácnost netvoří (např. spolubydlící sdílející některé náklady). Existenci společného hospodaření lze tedy dovozovat tam, kde členové domácnosti společně hospodaří se svým příjmy, finanční prostředky nejsou přesně oddělovány a nerozlišuje se, které věci v domácnosti smějí členové domácnosti užívat. Rodinná domácnost nevznikne například ani v případě dohody manželů o odděleném bydlení manželů (§ 743 odst. 3 občanského zákoníku³), která může být uzavřena i ústně či konkludentně. Z uvedeného tedy vyplývá, že samotnou existenci rodinné domácnosti není snadné prokázat, natož pak doložit pro potřeby splnění podmínek uvedených v § 10 odst. 6 písm. c) ZEO. Vzhledem k tomu, že pouhé uzavření manželství nemusí nutně zakládat právo bydlení nebo společné nájemní právo, nepředstavuje samo o sobě doložení oprávněnosti užívání bytu podle ZEO.

1. Společné nájemní právo - § 745

Společné nájemní právo vzniká pouze k obydlí manželů, tedy k bytu nebo domu, kde mají manželé rodinnou domácnost. Okamžikem uzavření manželství tak nevzniká společné nájemní právo ke všem bytům nebo domům, k nimž měl jeden z manželů ke dni uzavření manželství nájemní právo. Samotný okamžik uzavření manželství tak nepředstavuje doložení prokázání oprávněnosti užívání bytu podle ZEO a ohlašovna bude jen těžko posuzovat, zda v předmětném bytě nebo domě mají manželé opravdu obydli, tedy rodinnou domácnost. Mohou totiž nastat situace, že první z manželů bude mít více nájemních smluv, ale druhému manželu vzniká nájemní právo ex lege pouze k obydli manželů. Jako žádoucí se ani nejeví přihlásit druhého manžela k TP do bytu nebo domu jen na základě skutečnosti, že zde má TP i první z manželů, neboť nelze vyloučit, že společnou rodinnou domácnost mají zcela jinde.

V případě společného nájemního práva se nabízí dvě možnosti:

1. Druhý z manželů je v nájemní smlouvě výslovně uveden (např. jako spolubydlící) – tato nájemní smlouva je z hlediska doložení oprávněnosti užívání bytu podle § 10 odst. 6 písm. c) dostačující.

2. Druhý z manželů v nájemní smlouvě není výslovně uveden – zde bychom vyžadovali souhlas oprávněné osoby, tj. prvního z manželů jakožto nájemníka, anebo předložení úředně ověřeného písemného potvrzení o souhlasu s ohlášením změny místa TP, protože ohlašovna nemůže pouze na základě nájemní smlouvy posoudit, zda opravdu vzniklo společné nájemní právo právě k tomuto bytu nebo domu, tedy zda je obydli, kde mají manželé rodinnou domácnost. Poskytnutý souhlas v tomto případě nepředstavuje souhlas s ohlášením k TP v tom pravém slova smyslu, ale spíše způsob doložení oprávněnosti užívání bytu.

2. Vlastnictví k domu nebo bytu - § 744 OZ stanoví:

Ke vzniku práva bydlení je podle výkladu zapotřebí nejen samotný okamžik uzavření manželství, ale především, stejně jako ve výše uvedeném případě společného nájemního práva, vznik rodinné domácnosti manželů. Druhému z manželů opět vznikne právo bydlení pouze v tom domě nebo bytě, kde manželé vedou společnou rodinnou domácnost. Zde bychom tedy opět vyžadovali souhlas prvního z manželů jakožto oprávněné osoby, popřípadě úředně ověřené písemné potvrzení o souhlasu. I v tomto případě ohlašovna nemůže posoudit, k jakému domu anebo bytu vzniklo druhému manželu právo bydlení, a to zejména v případě, kdy je první z manželů vlastníkem více nemovitostí. Ani v tomto případě se nejeví jako žádoucí přihlásit druhého manžela k TP do předmětné nemovitosti jen na základě skutečnosti, že v této nemovitosti má TP i první z manželů, opět zde nelze vyloučit, že společnou rodinnou domácnost mají zcela jinde. Poskytnutý souhlas v tomto případě opět nepředstavuje souhlas s ohlášením k TP v tom pravém slova smyslu, ale spíše způsob doložení oprávněnosti užívání bytu.

3 KÚ PLZEŇSKÉHO KRAJE (dotaz č. 7-11)

7. ÚMO Plzeň 3 – zrušení TP dítěte umístěného v ústavním zařízení

Lze zrušit TP nezletilým dětem na návrh jejich rodiče, když nezletilé děti jsou umístěné rozhodnutím soudu v ústavním zařízení – dětském domově? Děti byly přihlášeny k TP se souhlasem oprávněné osoby – rodiče, mají tedy jen odvozené užívací právo na základě tohoto písemného souhlasu.

S odkazem na <https://sbirka.nssoud.cz/cz/evidence-obyvatel-zruseni-udaje-o-miste-trvalehopobytu.p2934.html> rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2013 č. j. 9|As 121/2012-47, prejudikatura: č. 1259/2007 Sb. NSS; nálezn Ústavního soudu č. 137/1998 Sb. ÚS (sp. zn. I. ÚS 34/98), se domníváme, že TP těmto nezletilým dětem zrušit lze:

- I. Podá-li rodič, kterému svědčí neodvozené právo užívání k bytu, v souladu s § 12 odst. 1 písm. c) ZEO žádost o zrušení údaje o místě TP dítěte (odvozeného uživatele bytu), prokazuje zánik užívacího práva dítěte k bytu předložením odvolání souhlasu s užíváním bytu pro tohoto odvozeného uživatele.
- II. Skutečnost, že rodič má vůči dítěti vyživovací povinnost (§ 85 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů) bez dalšího neznamená překážku odvolání souhlasu tohoto rodiče s odvozeným užíváním bytu dítětem.

V případě, že je právo užívání bytu odhlašované osoby odvozeno od souhlasu odhlašovatele (či jiné osoby), k prokázání zániku užívacího práva je nutné doložit pouze odvolání tohoto souhlasu.

Dle názoru Nejvyššího správního soudu je tento důkaz, tj. doložení odvolání souhlasu s užíváním bytu odvozeným uživatelem, dostatečný k prokázání splnění první podmínky § 12 odst. 1 písm. c) ZEO a správní orgán I. stupně je povinen ho akceptovat. Výjimkou mohou být pouze situace, kdy by v řízení byly zjištěny okolnosti, které by zpochybňovaly možnost odvolání tohoto souhlasu. Je nutno zdůraznit, že se bude jednat o zcela výjimečné případy. Jak je uvedeno výše, odvozené právo užívání bytu mají zejména rodinní příslušníci vlastníka či nájemce. Přestože podstatou vzniku odvozeného práva k užívání bytu je dobrovolné svolení neodvozeného uživatele s jejich sdílením společného bydliště, v některých krajních případech může právo strpění jejich pobytu v bytě založit i zvláštní zákon. V případě vztahu rodičů a dětí je jím zákon o rodině (nyní občanský zákoník³). Zde upravené vztahy mohou v určitých situacích znemožnit rodičům odvolat souhlas s užíváním jejich bytu pro děti, které nemají možnost jinak uspokojit svoji potřebu bydlení. Tyto skutečnosti však v žádném případě nezkoumá správní orgán I. stupně v řízení o zrušení údaje o místě TP z úřední povinnosti; je nutno, aby je tvrdil a prokázal účastník řízení (či jeho zástupce, pokud se jedná o nezletilé dítě), který se případně nemožnosti zrušení jeho odvozeného práva užívání bytu rodiče dovolává.

Správní orgán I. stupně je dle ZEO oprávněn v případě žádosti o zrušení údaje o místě TP odvozeného uživatele k prokázání zániku užívacího práva odhlašované osoby požadovat pouze důkaz o odvolání souhlasu osoby, od jejíhož užívacího práva bylo právo odhlašované osoby odvozeno.

Pokud rodič v rámci správního řízení o zrušení údaje o místě TP dítěte dříve udělený souhlas ke společnému užívání bytu odvolává, je toto odvolání nutno považovat za splnění podmínky zániku užívacího práva dítěte. Pokud by dítě či jiná zúčastněná osoba chtěla namítat nemožnost odvolání souhlasu rodiče k užívání bytu dítětem, musela by tvrdit a zároveň prokázat, z jakých důvodů dovozuje povinnost strpění užívání bytu pro dítě ze strany dotyčného rodiče. Nejdříve po unesení břemene tvrzení a důkazního břemene by se správní orgán musel těmito skutečnostmi zabývat a posoudit jejich důvodnost. Ta však jednoznačně nemůže být bez dalšího odvozována pouze na základě povinnosti jednoho z rodičů plnit výživné formou měsíčních finančních příspěvků na dítě.

Máme za to, že důkazem o naplnění druhé zákonné podmínky, a to neužívání předmětné nemovitosti, by pak bylo předložení rozhodnutí o umístění dětí do ústavní péče s doložkou o nabytí právní moci. Povinnost rodičů zajistit dítěti bydlení obecně vyplývá z hmotněprávní úpravy vztahů mezi rodiči a dětmi. Cílem splnění povinnosti rodičů poskytnout dítěti bydlení je zajištění místa, ve kterém má dítě potřebné zázemí. Je tedy možno shrnout, že rodič je povinen zajistit dítěti vždy bydlení dle svých možností a potřeb dítěte, což nemusí být nutně a ve všech případech v místě bydliště rodiče.

Dle názoru Nejvyššího správního soudu je tedy v případě podání žádosti o zrušení údaje o místě TP dítěte ze strany rodiče, kterému svědčí neodvozené právo užívání k bytu, nutno považovat odvolání jeho souhlasu s užíváním bytu pro odvozeného uživatele (dítě) za udělené a platné, dokud není v řízení prokázáno, že k odvolání souhlasu nemohlo dojít. Tímto prokázáním však dle výše uvedených závěrů není v žádném případě pouze obecné zjištění, že dítě je nezletilé (případně nezaopatřené) a odhlašovatel má vůči němu vyživovací povinnost. K účinnému zpochybnění odvolání souhlasu rodiče s odvozeným užíváním bytu jeho dítětem je třeba prokázat skutečnosti, které dle zákona o rodině (nyní občanský zákoník³) brání tomuto právnímu úkonu, tedy zejména osvědčení, že dítě nemá zajištěno bydlení a dotyčný rodič je povinen mu toto zajistit, a to konkrétně formou udělení (či zachování) souhlasu k odvozenému užívání bytu, ve kterém žije. V našem případě máme za to, že pokud bychom se i tak měli zabývat otázkou zajištění bydlení pro nezletilé děti, jsou tyto umístěné rozhodnutím do ústavní péče, a tak bydlení pro ně zajištěné je, byť ne v místě rodičů – s odkazem na výše uvedené dle názoru Nejvyššího správního soudu, když rodič je povinen zajistit dítěti vždy bydlení dle svých možností a potřeb dítěte, což nemusí být nutně a ve všech případech v místě bydliště rodiče.

Pokud bychom se tedy řídili výše zmíněnými vybranými odůvodněními v uvedeném rozsudku Nejvyššího správního soudu, domníváme se, že zánik užívacího práva k objektu nebo jeho vymezené části by byl prokázán odejmutím souhlasu a neužívání objektu nebo jeho vymezené části doložením rozhodnutí soudu o umístění nezletilých dětí do ústavní péče.

Lze v tomto případě nezletilým dětem ustanovit jako opatrovníka pracovníka OSPOD dle místa jejich TP? Případně OSPOD v místě ústavního zařízení, kam byly děti umístěny?

NÁZOR KÚ

Domníváme se, že při splnění zákonných podmínek (např. dítě nemá k předmětné nemovitosti užívací právo) i s ohledem na každý jednotlivý, konkrétní případ (dítě má zajištěné bydlení apod.), je možné zrušit TP nezletilým dětem na návrh jejich rodiče

(kdy nezletilé děti jsou umístěné rozhodnutím soudu v ústavním zařízení – dětském domově).

Dle našeho názoru lze nezletilým dětem (jejichž rodiče nebyli zbaveni rodičovských práv a jsou stále jejich zákonnými zástupci) v takových případech ustanovit opatrovníkem pracovníka OSPOD dle místa jejich TP. Vzhledem k tomu, že rodiče jsou v daném správním řízení účastníky s protichůdnými zájmy, než má druhá strana, tj. dítě, je nežádoucí, aby rodiče jakožto zákonní zástupci dítě v řízení zastupovali.

STANOVISKO OSČ

Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 23. 10. 2013, č. j. 9 As 121/2012-47, na které se uplatněný dotaz odvolává a z něhož cituje, dovodil, že vyživovací povinnost rodiče nezakládá automaticky odvozené užívací právo dítěte k objektu, vůči kterému svědčí jeho rodiči neodvozený právní titul k užívání, a že pokud rodič dříve udělený souhlas ke společnému užívání odvolá, je toto odvolání nutno považovat za splnění podmínky zániku užívacího práva dítěte k danému objektu.

Součástí vyživovací povinnosti rodiče je i povinnost zabezpečit dítěti bydlení, tedy povinnost zabezpečit, že bude uspokojena jeho potřeba bydlení. Nepečují-li rodiče osobně o dítě, realizují svou vyživovací povinnost placením soudem stanoveného výživného, čímž přispívají i na náklady bydlení dítěte.

Rozhodne-li soud o ústavní či ochranné výchově, je povinen upravit i rozsah vyživovací povinnosti rodičů, přičemž výše stanoveného výživného by měla zohledňovat i výši plateb za zaopatření dítěte v ústavním zařízení, kam bylo dítě umístěno, tj. i náklady na bydlení dítěte v daném zařízení. Úhradou výživného rodič plní svou vyživovací povinnost a nelze po něm vymáhat, aby zabezpečoval bydlení dítěti nad rámec soudem stanoveného výživného.

Souhlasíme s vyjádřeným názorem, že jsou-li naplněny podmínky podle § 12 ZEO, lze rozhodnout o zrušení údaje o místě TP i v případě dítěte se soudem nařízenou ústavní či ochranou výchovou. Vždy je však třeba přihlížet ke specifickým každého jednotlivého případu. Kromě stavu právního je třeba důsledně posoudit i stav faktický, tj. zda je naplněna i druhá zákonná podmínka a zda dítě daný objekt místa svého TP skutečně nevyužívá. Užíváním je přitom třeba rozumět alespoň příležitostné, okolnostem přiměřené využití objektu k účelu, k němuž je určen, tj. k bydlení. Dítěti může být povolen dočasný pobyt mimo zařízení, zpravidla u rodičů; může se jednat o pobyt nahodilý, ale i pobyt pravidelně se opakující např. každý víkend.

Co se týká zastoupení dítěte v řízení o zrušení údaje o místě TP, pak platí, že účastník řízení musí být ve správním řízení zastupován zákonným zástupcem v rozsahu, v jakém nemá procesní způsobilost (§ 32 odst. 1 správního řádu⁵). Pokud účastník řízení bez procesní způsobilosti má zákonného zástupce, ale tento zákonný zástupce jej nemůže v daném konkrétním případě zastupovat, např. z důvodu možného střetu zájmů, pak mu musí být ustanoven opatrovník. Opatrovníkem správní orgán ustanoví osobu, která o dítě pečuje, nebo jinou vhodnou osobu (§ 32 odst. 1 správního řádu⁵). To však neplatí v případě dítěte

⁵ Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

s nařízenou ústavní či ochrannou výchovou – § 63 občanského zákoníku³ stanoví, že opatrovníkem nelze jmenovat „provozovatele zařízení, kde opatrovanec pobývá“.

Je-li opatrovníkem jmenován orgán sociálně-právní ochrany dětí, pak výkon této funkce přináleží OÚORP (§ 17 odst. 1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí⁶). Místní příslušnost OÚORP se řídí rozhodnutím o ustanovení opatrovníka (§ 61 odst. 3 písm. e) zákona o sociálně-právní ochraně dětí⁶).

OSČ není příslušný ve věci rozhodnutí o tom, kdo má být ustanoven opatrovníkem.

8. ÚMO Plzeň 3 – zrušení TP při neužívání bytu z důvodu jeho vyhoření

V bytě v osobním vlastnictví bydlí zletilý syn (vlastník bytu) spolu se svojí matkou, která je zde hlášena k TP se souhlasem syna. V daném bytě došlo k požáru a v současné době se v něm dle majitele nedá bydlet. Syn žádá o zrušení TP své matky, neboť k vyhoření bytu došlo důsledkem jejího hromadění věcí v bytě a on už jí tam tak nechce mít hlášenou. Jmenovaná se v bytě zdržovala až do inkriminované doby.

Dle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu nemá ohlašovna v případě podmínky neužívání objektu (bytu) zkoumat, z jakých důvodů se odhlašovaná osoba v předmětném bytě nezdržuje. Přesto však existuje výjimka, kdy např. v případě výkonu trestu bylo již několikrát soudem judikováno, že výkon trestu je nuceným „neužíváním objektu (jeho části)“ a proto tím, že nyní občan pobývá ve vazbě, neznamená, že objekt opustil.

Jak tedy nahlížet na shora uvedený případ, když jmenovaná v bytě bydlela až do okamžiku jeho vyhoření? Vzhledem k tomu, že vlastník v bytě jmenovanou již nechce, opravu bytu zatím neřeší a byt nehodlá zpřístupnit. Lze mít v daném případě podmínku neužívání objektu za splněnou či ne?

NÁZOR KÚ

Podmínku neužívání objektu považujeme ve výše uvedeném případě za splněnou.

Rozhodující je faktický stav neužívání objektu k bydlení. Údaj o místě TP má funkci především evidenční, především zajištění dostupnosti, dosažitelnosti. Pokud osoba užívacím právem nedisponuje, může být tato funkce naplňována pouze v okamžiku, kdy tam skutečně bydlí, kdy objekt skutečně užívá. Důvody, proč někdo objekt k bydlení neužívá, jsou pro účely posouzení dle § 12 odst. 1 písm. c) ZEO irelevantní, protože ZEO neumožňuje správnímu orgánu tyto důvody hodnotit a posuzovat (viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu, č. j. 4 As 174/2014-41 ze dne 20. 11. 2014). Podle dikce § 12 odst. 1 písm. c) ZEO je třeba akceptovat faktický stav neužívání objektu, jehož adresa je v ISEO uvedena jako místo trvalého TP, bez ohledu na to, proč občan právo na bydlení nerealizuje. To, proč dotyčný objekt neužívá, resp. zda byt opustil dobrovolně, není pro posouzení otázky neužívání objektu k bydlení důležité (viz rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č. j. 5 As 193/2017 ze dne 17. 07. 2018).

STANOVISKO OSČ

S uvedeným názorem KÚ se ztotožňujeme.

⁶ Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.

Podmínky pro zrušení údaje o místu TP upravuje § 12 odst. 1 písm. c) ZEO. Kromě skutečnosti, že návrh musí podat k tomu oprávněná osoba, musí být splněna jednak podmínka zániku užívacího práva k příslušnému objektu osoby, jejíž údaj o místu TP má být zrušen, a zároveň podmínka neužívání tohoto objektu danou osobou.

Byl-li TP zaevidován na základě souhlasu oprávněné osoby s ohlášením změny místa TP, pak při odvolání tohoto souhlasu, nesvědčí-li osobě přihlášené k TP jiný právní titul užívání daného objektu, je podmínka zániku užívacího práva naplněna.

V případě posouzení naplnění druhé zákonné podmínky je třeba „neužívá-li“ vykládat ve smyslu faktického uspokojování potřeby bydlení. Je zohledňován faktický stav, bez ohledu na to, proč dochází k neužívání objektu pro účely bydlení.

9. ÚMO Plzeň 3 – ohlášení změny TP při zániku podílového spoluvlastnictví nemovitosti

Na ohlašovnu se v prosinci 2021 dostavila paní X. Y. a přihlásila se k TP na základě výpisu z katastru nemovitostí, kde byla u předmětné nemovitosti uvedena jako jedna ze čtyř spoluvlastníků, a to bez jakéhokoli omezení. Následně v červnu 2022 byl podán návrh na zrušení jejího TP ostatními spoluvlastníky nemovitosti (z důvodu neoprávněného přihlášení), což bylo doloženo rozsudkem Okresního soudu v Plzni ze dne 31. 03. 2021, ve kterém bylo zrušeno podílové spoluvlastnictví k předmětné nemovitosti, a bylo přikázáno do vlastnictví zbylých tří spoluvlastníků s tím, že s paní X. Y. bylo provedeno vypořádání podílového spoluvlastnictví. Uvedené rozhodnutí bylo následně potvrzeno i Krajským soudem v Plzni dne 20. 10. 2022. Podané dovolání paní X. Y. k Nejvyššímu soudu bylo coby nepřijatelné odmítnuto.

Paní X. Y. se k TP přihlásila 21. 12. 2021, tedy v době, kdy jí dle vydaného rozhodnutí soudu již zaniklo spoluvlastnické právo k nemovitosti. Kontrolou ze strany ohlašovny bylo zjištěno, že tento údaj ještě nebyl v katastru nemovitostí zaevidován a ve výpisu nebyly uvedeny žádné probíhající změny, plomby či omezení, a tudíž tak na základě uvedeného nebyl důvod, aby změna nebyla zaevidována (vklad do katastru nemovitostí byl proveden až dne 03. 02. 2022 s právními účinky zápisu k 07. 01. 2022).

a)

Otázkou v daném případě je, kdy nabývá vlastnické právo neboli, který datum účinnosti je pro správní orgán směrodatný, jestliže se v občanském zákoníku³ uvádí, že podle ustanovení:

- § 1105 – „Převede-li se vlastnické právo k nemovité věci zapsané ve veřejném seznamu, nabývá se věc do vlastnictví zápisem do takového seznamu“.
- § 1114 – „Rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu veřejné moci se vlastnického práva nabývá dnem, který je v něm určen. Není-li v rozhodnutí takový den určen, nabývá se vlastnického práva dnem právní moci rozhodnutí“.

Jak bylo uvedeno, podílové spoluvlastnictví bylo rozhodnutím soudu zrušeno 31. 03. 2021, avšak vklad do katastru nemovitostí byl proveden až dne 03. 02. 2022 s právními účinky zápisu k 07. 01. 2022 (nabývá-li dnem rozhodnutí soudu, proč dané datum není v katastru nemovitostí označeno jak datum s právními účinky).

b)

S ohledem na uvedené se tak na základě ZEO povede správní řízení ve věci rušení TP dle ustanovení § 12 odst. 1 písm. a) nebo dle ustanovení § 12 odst. 1 písm. c) citovaného zákona? (v době ohlášení změny se tak ze strany ohlašovny dělo na základě oprávněného přihlášení).

c)

V případě, že je zahájeno správní řízení na návrh oprávněné osoby a postupuje se dle ustanovení § 12 odst. 1 písm. c) a následně v průběhu řízení vyjdou najevo skutečnosti, které mají za následek to, že by se mělo rozhodovat dle ustanovení § 12 odst. 1 písm. a) ZEO, jak by měl správní orgán v takovém případě dále postupovat?

NÁZOR KÚ

a)

Rozhodujícím datem je den právní moci soudního rozhodnutí o zrušení spoluvlastnictví, pokud v rozhodnutí není uveden jiný den. Datum lze zjistit v katastru nemovitostí, když na základě pravomocného rozhodnutí byl proveden zápis. Tímto dnem přestala být dotyčná osoba spoluvlastnicí.

(V popsaném případě se vypořádalo soudním rozhodnutím spoluvlastnictví k nemovitosti zapsané do katastru nemovitostí. V důsledku rozhodnutí původní spoluvlastnice spoluvlastnicí být přestala, spoluvlastníky zůstali jen ostatní původní spoluvlastníci a dotyčná původní spoluvlastnice byla vypořádána, tzn., dostala náhradu.

V případě soudního rozhodnutí se uplatní obecné ustanovení § 1114 občanského zákoníku³ (tzn. právní účinky ke dni uvedenému v rozhodnutí nebo ke dni právní moci): „Rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu veřejné moci se vlastnického práva nabývá dnem, který je v něm určen. Není-li v rozhodnutí takový den určen, nabývá se vlastnického práva dnem právní moci rozhodnutí.“ V našem případě bylo podáno odvolání a krajský soud je zamítl, takže právní moc nastala doručením rozhodnutí o odvolání (den právní moci není uveden, den rozhodnutí krajského soudu má být zřejmě 20. 10. 2021, ne 2022).

„Dnem právní moci rozhodnutí soudu o zrušení a vypořádání podílového spoluvlastnictví k nemovitosti zaniká spoluvlastnictví jen tehdy, bylo-li provedeno vypořádání příkázáním věci za náhradu; v tomto případě totiž vypořádání rušeného podílového spoluvlastnictví nastává již tímto dnem.“ (KRÁLÍK, Michal. § 1143 [Likvidace spoluvlastnictví rozhodnutím soudu]. In: SPÁČIL, Jiří, KRÁLÍK, Michal a kol. Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 716, marg. č. 62.)

§ 1105 občanského zákoníku se vztahuje na smluvní převod vlastnictví, což není tento případ.

Existuje sice ještě zvláštní ustanovení o vypořádání spoluvlastnictví, § 1149 odst. 2 občanského zákoníku („Při vypořádání spoluvlastnictví k nemovité věci zapsané do veřejného seznamu vznikají nová vlastnická práva zápisem do tohoto veřejného seznamu.“), dle komentáře se ale nepochybně vztahuje jen na vypořádání spoluvlastnictví dohodou. („Přestože je § 1149 odst. 2 řazen až za vypořádání spoluvlastnictví dohodou i rozhodnutím soudu, ačkoli systematicky správně patří za § 1141, případně za § 1142, nepochybně se vztahuje toliko na vypořádání spoluvlastnictví dohodou, a nikoli rozhodnutím soudu.“) (KRÁLÍK, Michal. § 1149 [Potorzení o vypořádání]. In: SPÁČIL, Jiří,

KRÁLÍK, Michal a kol. *Občanský zákoník III. Věcná práva (§ 976–1474). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2021, s. 806, marg. č. 35.)*

b) a c)

V červnu 2022 byl podán návrh na zrušení TP jmenované ostatními spoluvlastníky nemovitosti (z důvodu neoprávněného přihlášení), což bylo doloženo rozsudkem Okresního soudu v Plzni ze dne 31. 03. 2021, ve kterém bylo zrušeno podílové spoluvlastnictví k předmětné nemovitosti. Vklad do katastru nemovitostí byl proveden dne 03. 02. 2022, s právními účinky zápisu k 07. 01. 2022).

V prosinci 2021, kdy se jmenovaná přihlásila k TP, již neměla k nemovitosti užívací právo, ale protože změna vlastnictví nebyla v té době nijak zaznamenána v katastru nemovitostí, kde správní orgán případné užívací právo ověřoval, ohlašovna nepochybila, když jmenovanou k TP přihlásila, jelikož nemohla o existenci soudního rozsudku na rozdíl od jmenované nic vědět.

V červnu 2022 však navrhovatelé správnímu orgánu při návrhu na zrušení údaje o místu TP doložili pravomocný rozsudek, ze kterého již bylo evidentní, že se jmenovaná přihlásila k TP na předmětnou adresu neoprávněně na základě nepravdivě uvedených skutečností, kdy správnímu orgánu zřejmě úmyslně zamlčela existenci předmětného rozsudku. Správní orgán měl proto zahájit správní řízení z moci úřední dle § 12 odst. 1 písm. a), kdy ohlašovna rozhodne o zrušení údaje o místu TP, byl-li zápis proveden na základě pozměněných, neplatných, neúplných nebo padělaných dokladů nebo nepravdivě nebo nesprávně uvedených skutečností a údaj o místu TP jí zrušit.

V případě, že již bylo zahájeno správní řízení o návrhu oprávněné osoby na zrušení údaje o místu TP dle § 12 odst. 1 písm. c), domníváme se, že nezbyvá než zahájené správní řízení již dovést do konce, důvod pro zastavení řízení dle správního řádu není. Nejprve je třeba zjistit, zda se jmenovaná osoba na předmětné adrese zdržuje nebo ne. Pokud ano, nezbyvá než po provedeném správním řízení vydat rozhodnutí o zamítnutí návrhu z důvodu nesplnění jedné ze zákonem stanovených podmínek a následně ihned zahájit správní řízení z moci úřední dle § 12 odst. 1 písm. a) a vzhledem k tomu, že se jmenovaná prokazatelně přihlásila k TP na základě nepravdivě uvedených skutečností (v době přihlášení již nebyla oprávněnou osobou, neměla k předmětné nemovitosti žádné užívací právo), rozhodnout o zrušení údaje o místu TP. V případě, že se jmenovaná na předmětné adrese nezdržuje, vydat rozhodnutí o zrušení údaje o místu TP dle § 12 odst. 1 písm. c), vzhledem ke splnění obou zákonem stanovených podmínek.

STANOVISKO OSČ

Souhlasíme s názorem KÚ, že bylo-li zahájeno správní řízení na základě podání návrhu na zrušení údaje o místu TP (§ 12 odst. 1 písm. c) ZEO), nelze toto správní řízení v jeho průběhu „konvertovat“ na správní řízení vedené z moci úřední (§ 12 odst. 1 písm. a) ZEO), ani původní správní řízení zastavit a zahájit správní řízení nové.

Je třeba, aby ohlašovna již při obdržení podání posoudila, zda se jedná o podnět k zahájení správního řízení z moci úřední podle § 42 správního řádu⁵, nebo o návrh či žádost ve smyslu § 44 správního řádu⁵. Od výsledku tohoto posouzení se pak musejí odvíjet její další kroky v daném správním řízení.

Postup ohlašovny ve věci zaevidování změny místa TP je postupem podle správního řádu⁵; v souladu se zásadou materiální pravdy definované v § 3 správního řádu⁵ je ohlašovna povinna postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, v rozsahu, který je nezbytný k tomu, aby její úkon byl v souladu i s dalšími zásadami správního řízení.

Existenci vlastnického práva a některých dalších práv si může ohlašovna ověřit náhledem do katastru nemovitostí. Katastr nemovitostí je veřejným seznamem a každý, kdo z jeho údajů vychází, je oprávněn se domnívat, že zapsané údaje jsou správné, že právní stav zde zapsaný odpovídá faktickému právnímu stavu (princip materiální publicity veřejných seznamů, § 980 odst. 2 občanského zákoníku³). Jedná-li ohlašovna na základě těchto údajů, nelze její postup označit za nesprávný, i když zapsaný právní stav faktickému právnímu stavu neodpovídá, nejsou-li jí zároveň s tím známy skutečnosti, které by zakládaly pochybnosti o správnosti zapsaných údajů.

S KÚ souhlasíme i v dalších bodech jeho vyjádření.

10. Magistrát města Plzně – problém se ztotožněním osoby v systému

V poslední době se na evidenci obyvatel obrací občané s problémem jejich ztotožnění osoby v případě registrace na očkování, registrace u lékaře, v případě eReceptu apod. Neboť jejich údaje nejsou v daných databázích nalezeny, jsou odkazováni na evidenci obyvatel, aby si požádali o prošetření svých údajů vedených v ISEO a ROB. Zatím v každém případě byly jejich osobní údaje uvedené v předloženém dokladu totožnosti, tj. v OP (převážně jde již o občanský průkaz s čipem) shodné s údaji vedenými jak v ISEO, tak i v ROB, a tudíž v uvedených evidencích prochází se správnými údaji.

Na základě uvedeného nám bylo po telefonické konzultaci s OSČ MV dne 22. 06. 2021 sděleno, že v případě, kdy na základě výše uvedeného nelze ztotožnit jejich osobu v daném systému, přestože jsou jejich osobní údaje v ISEO a ROB správné, mají se obrátit na Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, jenž spadá pod Ministerstvo zdravotnictví.

S ohledem na uvedené, bychom byli rádi informováni, zda došlo k vyřešení daného problému, a rovněž o sdělení, na koho se tedy v tomto případě mají občané obracet (když problém jednoznačně není na naší straně).

NÁZOR KÚ

Není nám známo.

STANOVISKO OSČ

V případě, kdy není příčinou uvedených nesouladů chyba na straně ISEO či ROB, je vždy nezbytné, obrátit se na správce příslušného informačního systému. Z hlediska problémů při registraci na očkování je tímto subjektem Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, v případě eReceptu pak Státní ústav pro kontrolu léčiv.

Z běžné praxe OSČ vyplynulo, že se v uvedených případech často jedná zejména o nekorektnost dat v evidenci pacientů jednotlivých lékařů, nesprávné přepsání jmenných údajů, prohození jména a příjmení či existence osob, které jsou v daných informačních systémech evidovány se shodným jménem, příjmením a datem narození (v této situaci pak

musí dojít k doztotožnění osoby pomocí dalších údajů, například místa narození nebo adresy místa pobytu zadané ve správné struktuře).

11. MÚ Horažďovice – zápis údaje na základě cizozemského rozhodnutí

Zletilý občan žijící v Německu, který má státní občanství ČR, TP na území ČR i v Německu je dle německého soudu omezen svéprávnosti. Matka je občanka ČR, otec je občan Německa. Německý soud mu určil 3 opatrovníky – matku, otce a jeho sestru. Matka žádá o zapsání omezení svéprávnosti a opatrovníků i do českého ISEO. Matka má k dispozici rozhodnutí německého soudu o omezení svéprávnosti a průkazy opatrovníků přeložené do českého jazyka. Jak má úřad postupovat a jaké doklady má matka doložit?

NÁZOR KÚ

Dle našeho názoru je třeba nejprve řešit otázku uznání soudního rozhodnutí/rozsudku jiného členského státu EU. Není možné automaticky do ISEO zapisovat údaje na základě jakéhokoli cizozemského rozhodnutí. Není nám však známo, jak tento proces probíhá, zda o tom rozhoduje český soud nebo zda existuje nějaká úmluva o uznávání cizozemských soudních rozsudků.

STANOVISKO OSČ

Omezení svéprávnosti zapisují do ISEO soudy prvního stupně (§ 6 ZEO), které tak činí na základě pravomocných rozhodnutí. Stejně tak jako matriční úřad nemůže do ISEO zapsat narození či úmrtí, které neviduje ve své matriční knize, tak soud prvního stupně nemůže zapsat omezení svéprávnosti, o kterém sám nerozhodl. Má-li tak být omezení svéprávnosti v ISEO vedeno, musí v dané věci rozhodnout český soud.

Zákon o mezinárodním právu soukromém⁷ stanoví, že rozhodnutí je v ČR účinné, pokud nabude právní moci a české orgány jej uznají. Tímto uznáním jsou rozhodnutím cizích soudů přiznávány stejné právní účinky, jako mají rozhodnutí soudů tuzemských.

Ne všechna cizozemská rozhodnutí je však možné uznat „ze zákona“. Uznat nelze, kromě jiného, rozhodnutí ve věci omezení svéprávnosti a opatrovnictví, kdy toto rozhodování, jedná-li se o státního občana ČR, náleží do výlučné pravomoci českých soudů (§ 33 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém⁷). Znamená to, že má-li cizozemské rozhodnutí vyvolávat v ČR právní účinky, musí být uznáno zvláštním rozhodnutím českého soudu. Na základě toho je pak omezení svéprávnosti vyznačeno v ISEO.

V roce 2012 ratifikovala ČR Úmluvu o mezinárodní ochraně dospělých osob (dále jen „Úmluva“), jež byla publikována pod č. 68/2012 Sb. m. s. a obsahuje ustanovení na ochranu dospělých, kteří z důvodu postižení nebo nedostatečně vyvinutých schopností nedokáží chránit své zájmy, v situacích s mezinárodním dosahem. Opatření uvažovaná Úmluvou mohou spočívat v omezení či zbavení způsobilosti k právním jednáním, opatrovnictví, poručnictví, správě a ochraně majetku či např. umístění do ústavního zařízení. Čl. 22 odst. 1 Úmluvy stanoví, že „*Opatření přijatá orgány jednoho smluvního státu budou uznána ve všech ostatních smluvních státech.*“, přičemž podle čl. 23 Úmluvy může „*zainteresovaná*“ osoba „*požadovat na příslušných orgánech smluvního státu, aby rozhodly o uznání nebo neuznání opatření přijatého v jiném smluvním státě*“.

⁷ Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.

Rozhodnutí o omezení svéprávnosti vydaná příslušnými orgány jiných smluvních států Úmluvy (smluvním státem Úmluvy je i Německo, kompletní seznam smluvních států je dostupný [zde](#)) jsou v ČR uznána automaticky. Aby však mohlo být omezení svéprávnosti zapsáno do ISEO, musí i o tomto „opatření“ rozhodnout český soud. Požádat o uznání přitom může „zainteresovaná“ osoba, kterou je třeba rozumět zejména opatrovníka dotčené osoby.

4 KÚ KARLOVARSKÉHO KRAJE (dotaz č. 12-13)

12. Zrušení TP a objekt nezpůsobilý k užívání za účelem bydlení

1. Město koupilo obytné domy i s nájemníky. Tyto domy jsou zazděné a nikdo se v nich nezdržuje. Uživací právo nezaniklo. Jedná se především o občany, kteří žijí v cizině. Jak jim zrušit TP, který je evidenčním údajem?
2. Co znamená, že je objekt podle zvláštních předpisů nezpůsobilý k užívání za účelem bydlení? Stačí v tomto případě fotodokumentace daného domu?

NÁZOR KÚ

1.

Předpoklady zrušení údaje o TP:

- a) Musí být podán návrh, aby bylo zahájeno řízení o zrušení údaje o TP, neboť jde o návrhové správní řízení. O návrhu pak musí být rozhodnuto správním rozhodnutím se všemi zákonnými náležitostmi a rozhodnutí musí být doručeno (účastníkům), aby mohlo nabýt právní moci. Patřičnou změnu v ISEO – zrušení údaje o TP lze provést a provede se po právní moci předmětného rozhodnutí.
- b) Návrhu může být a musí být vyhověno, jen pokud jsou splněny podmínky plynoucí z § 12 ZOEO (tím není dotčena nutnost splnění ostatních zákonných podmínek, jako jsou náležitosti návrhu, způsobilost navrhovatele k právnímu jednání, v případě zastoupení navrhovatele řádné zmocnění atd.).

2.

S ohledem na skutečnost, že (legální) způsob užívání, způsobilost (popř. nezpůsobilost) budovy sloužit určitému účelu je předmětem úpravy stavebně právních předpisů, a nikoli předpisů týkajících se evidence obyvatelstva, bude namístě, aby se orgán evidence obyvatelstva nespokojil s fotodokumentací, popř. s prohlídkou či ohledáním in situ, ale aby součástí svého správního spisu učinil v náležité podobě podklady, které řeší nebo mu umožní vyřešit otázku, zda v případě konkrétní budovy jde o budovu nezpůsobilou k užívání za účelem bydlení.

VÝCHODISKA

Pojem nájemník (nájemce)

Osoba označená v zadání jako nájemník, je (i) výlučně osoba, která je uživatelem příslušného právně existujícího bytu v příslušném bytovém domě (tomu musí odpovídat stavebně právní/kolaudační stav budovy) na základě trvalé platně uzavřené smlouvy o nájmu bytu (popř. jakkoli označené smlouvy, z jejíhož obsahu vyplývá mj. právo užívat předmětný byt), popř. (ii) osoba, jejíž uživatelské právo je odvozeno od uživatelského práva nájemce nebo (iii) osoba, na kterou přešlo právo užívat byt.

Za nájemníka nelze považovat osobu, která byt užívá, avšak bez právního důvodu s tím, že není podstatné, zda takový důvod neexistoval nikdy nebo zda existoval, ale zanikl či odpadl.

Relevance okolnosti, že jsou domy zazděné (a nikdo se v nich nezdržuje)

Správní orgán má postupovat tak, aby byl zjištěn stav (i právní) věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Nepředpokládáme, že zazdění bytových domů provedl vlastník zcela svévolně. Faktické (fyzické) znemožnění řádného bydlení samo o osobě může a nemusí postačovat pro kategorický závěr, že jde o tu nezpůsobilost k užívání za účelem bydlení, jakou má na mysli § 12 odst. 1 písm. b) ZEO. Nelze vyloučit situaci, že k zazdění mohlo dojít v rozporu s právy osob, které se v domě oprávněně zdržovaly nebo v rozporu se stavebním zákonem².

Naopak předpokládáme, že takový zásah byl proveden plně v souladu se stavebním zákonem² a případně i jinými právními předpisy. Pak může jít o budovu, u níž je vyloučeno užívání k bydlení. Pakliže zejména z porovnání (i) faktického stavu budovy, zahrnujícího úpravy vylučující její užívání k bydlení, (ii) stavu stavebně právní dokumentace budovy u příslušného stavebního úřadu a (iii) relevantní právní úpravy je zřejmé, že nezpůsobilost budovy k bydlení neodporuje stavebnímu zákonu ani žádnému správnímu rozhodnutí, nebo naopak existuje rozhodnutí stavebního úřadu, které takovýto stav povoluje nebo akceptuje, pak lze mít za to, že je splněna podmínka, že budova je nezpůsobilá k užívání za účelem bydlení. O tom si ovšem orgán evidence obyvatel patrně nemůže učinit vlastní úsudek.

Pakliže účastník, který hodlá učinit návrh na zrušení údaje o místu TP, chce s takovým návrhem uspět a chce, aby řízení bylo efektivní, měl by v návrhu označit a případně připojit důkazy, jimiž podle něho lze prokázat, že jsou splněny podmínky stanovené v § 12 odst. 1 ZEO písm. a), b) nebo c).

STANOVISKO OSČ

Zrušení údaje o místu TP občana ČR z důvodu nezpůsobilosti objektu k užívání za účelem bydlení se řídí ustanovením § 12 odst. 1 písm. b) ZEO.

Účel užití objektu stanoví stavební úřad a je veden v informačním systému Katastru nemovitostí. Údaje o objektu lze ověřit dálkovým přístupem. Data a služby jsou poskytovány pro veřejnou správu zdarma.

Ve složitějších případech doporučujeme vždy spolupracovat s příslušným stavebním úřadem.

13. Připomenutí korespondence ze dne 27. 07. 2022 č. j. KK/1605/LP/22

V rámci kontroly provedené na základě § 92a písm. b), ve spojení s § 86 a § 88 krajského zřízení⁸, u KÚ Karlovarského kraje v březnu loňského roku bylo doporučeno pořizovat a do související spisové dokumentace zakládat lustrace dokládající přístup provedený do ISEO v souvislosti s využitím evidovaných údajů nebo zápisem nabytí či pozbytí státního občanství a tyto lustrace datovat. Smyslem je doložit provedení přístupu do ISEO a zároveň doložit stav, v jakém byly údaje v době jejich využití evidovány nebo v jakém byly do ISEO zapsány. Např. jsou-li poskytovány údaje z ISEO a příjemce se ohradí vůči správnosti poskytnutých údajů, lze snadno ověřit, že dané údaje byly v rozhodné době v podobě,

⁸ Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

v jaké byly poskytnuty, skutečně evidovány. Taktéž v případě, kdy obyvatel požádá o poskytnutí záznamů o využití k němu evidovaných údajů podle § 8 odst. 3 a násl. ZEO a následně se obrátí na KÚ s tím, proč využil jeho údaje, náhledem do spisu příslušného čísla jednacího / spisové značky lze toto využití snadno ověřit.

Ve sdělení KÚ Karlovarského kraje ze dne 20. července 2022, sp. zn. KK/1605/LP/22, bylo výslovně uvedeno následující:

„Dovolujeme si požádat o zvážení možnosti doplnit tuto funkcionalitu – datum a čas pořízení zápisu – v procesu využívání referenčních údajů z AIS EO a AISC prostřednictvím elektronického formuláře „Žádost o využití údajů z agendového informačního systému evidence obyvatel a agendového informačního systému cizinců“ (ZRO11) zpřístupněného v prostředí CzechPOINT@office.“

STANOVISKO OSČ

Požádá-li obec prostřednictvím formuláře „Žádost o využití údajů z registru obyvatel, agendového informačního systému evidence obyvatel a agendového informačního systému cizinců“ o poskytnutí přehledu změnových či stavových údajů, je jí zároveň se souborem vygenerovaných dat zasílán do její datové schránky dokument „Výsledek žádosti o zpracování dat“ s identifikací a parametry uplatněné žádosti a výsledkem jejího zpracování.

Součástí zmiňovaného dokumentu je i „Čas doručení do DS“, který obsahuje nejenom čas, ale i den doručení tohoto dokumentu do datové schránky žádající obce. K danému datu je k jednotlivým osobám, jejichž údaje jsou předmětem poskytnutí, zakládán automaticky v ROB a ISEO nebo agendovém informačním systému cizinců záznam o využití údajů. Jedná se tedy o den využití evidovaných údajů.

Pokud jde o čas využití, tento lze odvozovat od výše uvedeného „Času doručení do DS“, a to s ohledem na skutečnost, že k využití údajů daných osob dochází zpravidla v řádu několik minut před zasláním zpracovaných výstupů do datové schránky obce.

Za podnět na doplnění času zpracování děkujeme, nicméně v současné době ho považujeme za neopodstatněný, a to vzhledem k tomu, že ke zpracování sestavy jsou využívána data z více informačních systémů, která jsou kompilována v jeden výstup, čímž nelze stanovit jednotný čas využití údajů.

5 KÚ ÚSTECKÉHO KRAJE (dotaz č. 14)

14. Oprávněné osoby a nemovitost ve vlastnictví nezletilého

Jako námět ke konzultačními dnu navrhujeme probrat problematiku přihlašování k TP z hlediska oprávněných osob, které dávají souhlas s přihlášením (pěstouni, opatrovníci, dále případy, kdy nemovitost je ve výlučném vlastnictví nezletilého dítěte atd.).

NÁZOR KÚ

Neposkytnut.

STANOVISKO OSČ

Odkazujeme se na dotazy, kde již problematika oprávněných osob byla řešena, zejména se jedná o dotazy č. 6, 17, 19, 22, 28 a 30.

6 KÚ LIBERECKÉHO KRAJE (dotaz č. 15–21)

15. Magistrát města Liberec – zrušení doručovací adresy

Doručovací adresa zůstane občanovi v ISEO i po zbourání domu. Je možné ji odstranit pouze na základě informace od občana nebo má ohlašovna, pokud se o této skutečnosti dozví, zrušit doručovací adresu z moci úřední? Máme za to, že vhodnější by bylo v takovém případě zrušit doručovací adresu i bez předchozí žádosti občana.

NÁZOR KÚ

Domníváme se, že zrušit doručovací adresu z moci úřední není možné. Taková možnost ze ZEO nevyplývá (na rozdíl od rušení adresy TP dle § 12 ZEO). Občan by tedy musel o zrušení doručovací adresy sám požádat. Nicméně dáváme ke zvážení, zdali by nebylo vhodné, aby ISEO automaticky u takové doručovací adresy nemohl vyznačit zpochybnění (reklamaci), jako je tomu u údajů o TP v případě demolice.

STANOVISKO OSČ

Adresu pro doručování písemností ve smyslu ustanovení § 10b ZEO nelze zrušit z moci úřední; pouze na písemnou žádost občana.

Je na zodpovědnosti adresáta, aby uvedl pro účely doručování adresu, na kterou mu bude možné skutečně doručovat.

Z výše uvedených důvodů není možné, aby v ISEO docházelo k automatickému zpochybnění údaje u adresy pro doručování písemností. Možnost automatického zpochybnění údaje adresy pro doručování písemností na území ČR bude analyzována a případně realizována s dalšími úpravami ISEO. Vzhledem ke skutečnosti, že adresy na území ČR jsou navázány na konkrétní adresní body, v případě zrušení tohoto adresního bodu bude adresa pro doručování písemností vymazána v ROB a v ISEO by měla být zpochybněna.

16. Magistrát města Liberec – zavedení doručovací adresy nezletilému

Může za občana mladšího 15 let požadovat zavedení doručovací adresy jeho zákonný zástupce? V § 10b ZEO se o zastoupení přímo nehovoří, v praxi se ale setkáváme s tím, že rodiče chtějí uvést doručovací adresu i u dítěte. Se zavedením nemáme vcelku problém, spíše nám jde o to, aby nebyl problém do budoucna, kdy občan po dovršení 15 let ani nemusí tušit, že má evidovanou doručovací adresu, na kterou mu budou doručovány písemnosti.

NÁZOR KÚ

Domníváme se, že žádost zákonného zástupce o zaevidování doručovací adresy nezletilému občanovi je možné přijmout a takový údaj zavést do ISEO.

STANOVISKO OSČ

Souhlasíme s vyjádřením KÚ.

17. Magistrát města Liberec – souhlas s ohlášením změny místa TP do nemovitosti nezletilého

Vlastníkem nemovitosti je nezletilé dítě. Jeho zákonný zástupce chce udělit souhlas s přihlášením k TP. Může komukoliv nebo v zájmu ochrany práv dítěte pouze osobám blízkým – rodič, prarodič, sourozenec? Máme za to, že v případě, kdy se jedná o přímého rodinného příslušníka, nehrozí zneužití práv dítěte nebo vlastnických práv. Pro přihlášení jiné osoby (bez přímé rodinné vazby) bychom byli pro předložení souhlasu soudu, který v těchto případech hájí zájmy a práva dítěte, aby nedocházelo k jejich zneužití.

NÁZOR KÚ

Domníváme se, že z hlediska přihlášení k TP je možné akceptovat udělení souhlasu zákonného zástupce nezletilého vlastníka bez ohledu na případné vazby na přihlašovanou osobu, a to především s odkazem na § 10 odst. 2 ZEO, kde je konstatováno, že z přihlášení občana k TP nevyplývají žádná práva k objektu ani k vlastníkovi. Obezřetněji je podle nás nutné postupovat v případě rušení TP podle § 12 ZEO. Tam by případné posouzení možného ohrožení práv dítěte bylo vhodné.

STANOVISKO OSČ

OSČ obdržel více dotazů týkajících se ohlášení změny místa TP do nemovitosti, jejímž vlastníkem je nezletilý, respektive, kdo je v tomto případě oprávněnou osobou k udělení souhlasu s ohlášením změny místa TP. OSČ si v této věci vyžádal stanovisko odboru legislativy a koordinace předpisů MV, ze kterého vyplývá následující.

Při ohlášení změny místa TP rodičem nezletilého dítěte, v jehož vlastnictví je předmětná nemovitost, je třeba vyjít z právní úpravy obsažené v § 10 odst. 5 ZEO, podle něhož občan ohlásí změnu místa TP ohlašovně v místě nového TP, přičemž je podle § 10 odst. 6 písm. c) povinen doložit vlastnictví domu nebo bytu, nebo doložit oprávněnost užívání bytu, anebo předložit úředně ověřené písemné potvrzení oprávněné osoby o souhlasu s ohlášením změny místa TP (nepotvrdí-li oprávněná osoba souhlas na přihlašovacím tiskopisu k TP před zaměstnancem ohlašovny). Současně § 10 odst. 6 písm. c) uvádí definici oprávněné osoby, která zní: „*Za oprávněnou osobu se považuje osoba starší 18 let, svéprávná, která je oprávněna užívat objekt uvedený v odstavci 1 nebo jeho vymezenou část (např. byt nebo obytnou místnost), anebo je provozovatelem ubytovacího zařízení, kde se občan hlásí k trvalému pobytu.*“.

Vzhledem k tomu, že z předmětné definice jednoznačně vyplývá, že osoba mladší 18 let vůbec nemůže být oprávněnou osobou, nemůže dát ani souhlas s ohlášením změny místa TP. Pokud přitom určitá osoba nemůže být v postavení oprávněné osoby, nemůže ji v tomto postavení ani jiná osoba (zákonný zástupce) zastoupit. Tzn., že platné znění § 10 odst. 6 písm. c) ZEO neumožňuje, aby v případě, že vlastníkem nemovitosti je nezletilá osoba, tato osoba dala souhlas s ohlášením změny místa TP jakožto oprávněná osoba, a to ani v zastoupení svým zákonným zástupcem.

K výše uvedenému je nutno dodat, že občanský zákoník³ nepočítá s právní konstrukcí, která by v případě rodiče nezletilého dítěte ze samotného faktu společné „rodinné domácnosti“ dovozovala užívací právo rodiče k nemovitosti ve vlastnictví dítěte. Pokud tedy právní úprava soukromého práva nezakládá užívací právo k nemovitosti opírající se čistě o skutečnost, že osoba osobně pečuje o nezletilého vlastníka předmětné nemovitosti,

domníváme se, že není možné k takové interpretaci dojít ani pro účely institutu práva veřejného.

Vzhledem k výše uvedenému OSČ i nadále doporučuje vyžadovat souhlas soudu, případně souhlas opatrovníka pro správu jmění nezletilého dítěte, a to i přesto, že rozhodovací praxe soudů je v této věci rozdílná.

Další možností, kterou lze v tomto případě doporučit a na kterou rovněž ve svém stanovisku poukázal odbor legislativy a koordinace předpisů MV, je doložit oprávněnost užívání bytu právním titulem uzavřeným na základě občanského zákoníku³, tedy například nájemní smlouvou uzavřenou mezi nezletilým vlastníkem a jeho zákonným zástupcem.

S ohledem na skutečnost, že případy týkající se hlášení změny místa TP do nemovitosti nezletilého vlastníka a rušení TP v nemovitosti nezletilého vlastníka v různých obměnách přibývají, uvažuje OSČ o možnosti doplnění § 10 ZEO o ustanovení týkající se právě přihlašování k TP a rušení TP v této situaci.

18. Magistrát města Liberec – prokázání opatrovnictví

Musí se prokazovat opatrovník originálem Rozsudku o omezení svéprávnosti? Postačí Listina o jmenování opatrovníka s výčtem výroku rozhodnutí? Musí být na předložené listině vyznačena právní moc nebo lze ověřit právní moc na stránkách justice a nepožadovat vyznačení přímo na listině? Máme za to, že pokud je z Listiny o určení opatrovníka zřejmé, k jakým úkonům byl opatrovanec omezen ve svéprávnosti, je tato listina dostačující. Vzhledem k možnosti ověření právní moci rozsudku na webu justice.cz se domníváme, že není nutné ani požadovat vyznačení právní moci na listině, pokud nevzniknou žádné pochybnosti o pravosti dokumentu.

NÁZOR KÚ

Pakliže nemá správní orgán pochybnosti o skutečném stavu věci, je dle nás výše uvedený postup možný.

STANOVISKO OSČ

Opatrovník musí na ohlašovně vždy prokázat své oprávnění k zastupování opatrovance (listinou o jmenování opatrovníka či rozhodnutím soudu o jmenování opatrovníkem s vyznačením nabytí právní moci) a předložit občanský průkaz opatrovance, pokud byl vydán.

19. Magistrát města Liberec – přihlašování osob do družstevních bytů

Trvá problematika přihlašování osob do družstevních bytů. Je možné přihlásit pouze na základě smlouvy o převodu družstevního podílu? V praxi často narážíme na to, že družstva neuzavírají nové nájemní smlouvy a odkazují se na to, že s převodem družstevního podílu automaticky přechází i povinnosti vyplývající z původní nájemní smlouvy. Nový majitel mnohdy disponuje pouze smlouvou o převodu družstevního podílu a výměrem plateb od správy bytového družstva. Domnívám se, že pokud bude ze smlouvy o převodu nemovitosti patrné o jakou adresu a jednotku se jedná, není nutné striktně vyžadovat novou nájemní smlouvu.

NÁZOR KÚ

S odpovědí se odkazujeme na již řešený problém na poslední videokonferenci, kde bylo řečeno, že je nutné předložit nájemní smlouvu a že smlouva o převodu družstevního podílu není dostačujícím dokladem prokazujícím užívací právo.

STANOVISKO OSC

Souhlasíme s vyjádřením KÚ.

Nejvyšší soud ČR ve svém rozhodnutí ze dne 30. ledna 2018, sp. zn. 29 Cdo 4215/2016, dovodil, že dojde-li k uzavření smlouvy o převodu družstevního podílu a není-li v této smlouvě stanoveno jinak, „stávají se závazky ze smlouvy účinné dnem, kdy byla smlouva uzavřena (§ 1745 o. z.) a k tomuto dni se stává nabyvatel vlastníkem družstevního podílu (§ 1099 o. z.)“. A dále že „Vůči družstvu však nastávají právní účinky převodu družstevního podílu teprve dnem, ve kterém je družstvu doručena účinná smlouva o převodu družstevního podílu (ledaže smlouva určí účinky později), nebo dnem, kdy je družstvu doručeno prohlášení převodce a nabyvatele o uzavření takové smlouvy (§ 601 odst. 2 z. o. k.). Teprve k tomuto dni se nabyvatel družstevního podílu stává členem družstva.“ A jako takovému mu vzniká právo na uzavření nájemní smlouvy k bytu. Dokud k tomuto nedoručí, zůstává členem družstva stále převodce, kterému i nadále svědčí všechna práva a povinnosti tvořící převáděný družstevní podíl.

Vzhledem k výše uvedenému se domníváme, že smlouva o převodu družstevního podílu není adekvátním dokladem prokazujícím užívací právo k bytu, na jehož adresu má být TP přihlášen. Jsme toho názoru, že takovým dokladem je pouze nájemní smlouva člena nabyvatele družstevního podílu – člena bytového družstva.

20. Magistrát města Liberec – zavedení doručovací adresy

Sdělení o ukončení TP na území ČR, které dostáváme v jednotné podobě ze zastupitelských úřadů, obsahují údaj „Kontaktní adresa pro doručování písemností“. Má ohlašovna přistupovat k tomuto údaji jako k údaji dle § 10b ZEO a zavést údaj jako doručovací adresu? Máme za to, že tento způsob je vhodnější. Pokud by ohlašovna nezavedla takovou adresu do ISEO jako doručovací, bude údaj, který je uveden na listině vlastně nerelevantní – zůstane pouze založený v místě ohlašovny, ale není možné jej využívat ostatními subjekty. Doporučovali bychom doplnění používaného tiskopisu na zastupitelských úřadech o údaj „Kontaktní adresa pro doručování písemností dle § 10b zák. č. 133/2000 Sb.“

NÁZOR KÚ

Domníváme se, že takový postup není možný. Zavedení doručovací adresy dle § 10b ZEO je možné provést pouze na žádost občana. Pouhé uvedení kontaktní adresy ve formuláři vztahujícím se ke konkrétnímu úkonu ukončení TP na území ČR nesplňuje dle našeho názoru podmínky zaevidování adresy pro doručování dle ZEO, ale slouží pouze jako kontaktní adresa pro konkrétní řízení.

Nicméně pokud by v daném formuláři bylo výslovně požádáno o zavedení doručovací adresy s odkazem na dané ustanovení ZEO, bylo by možné takový údaj zavést do ISEO.

STANOVISKO OSČ

Souhlasíme s vyjádřením KÚ. Doručovací adresu lze do ISEO zavést v souladu s § 10b ZEO pouze na základě výslovné žádosti občana, přičemž žádost musí obsahovat úředně ověřený podpis a může rovněž obsahovat datum, ke kterému má být doručovací adresa zaevidována.

Adresa uvedená jako „kontaktní adresa pro doručování písemností“ je adresa sloužící pouze pro doručení dokumentů v rámci konkrétního úkonu, tuto adresu není možné chápat jako doručovací adresu ve smyslu § 10b ZEO a zavést ji do ISEO.

21. KÚ Libereckého kraje – podání žádosti svéprávnými osobami, které nejsou schopny pro svůj zdravotní stav činit žádné úkony

Jakým způsobem má úředník přistoupit k žádosti o přihlášení k TP či vydání občanského průkazu osobě, která je dle informačních systémů plně svéprávná, nemá ustanoveného žádného opatrovníka a nezastupuje ji ani žádná jiná osoba, pakliže je její zdravotní stav natolik omezující, že není sama schopna o žádný úkon požádat. Osoba nekomunikuje, neví o okolním světě, případně je v katatonickém stavu. Podnět pro vyřízení změny pobytu či vydání dokladu většinou přichází od pracovníků sociálních zařízení, případně od příbuzných.

NÁZOR KÚ

Domníváme se, že vyřídit změnu TP a vydání občanského průkazu v takovém případě není možné. Pakliže daný občan nemůže samostatně vystupovat v řízeních jako žadatel (aktivně požádat a komunikovat – alespoň v omezené míře), musí být splněny zákonné předpoklady pro nějakou formu zastoupení. Jako je například uvedeno v § 13 odst. 6 zákona o občanských průkazech⁹, kde je předpokládáno předložení veřejné listiny, která zakládá nebo potvrzuje oprávněnost podání žádosti za žadatele.

STANOVISKO OSČ

Souhlasíme s názorem KÚ. V obdobných případech je nutné postupovat podle zákona, který upravuje, kdo může v konkrétním případě za osobu právně jednat, např. § 10 odst. 10 a § 11 ZEO nebo § 68 zákona o občanských průkazech⁹.

⁹ Zákon č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech, ve znění zákona č. 471/2022 Sb.

7 KÚ KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE (dotaz č. 22-30)

22. Zrušení TP v nemovitosti, která je ve vlastnictví nezletilého

Vlastník předmětné nemovitosti je nezletilá osoba, která danou nemovitost obývá společně se svým otcem. Rodiče nezletilého vlastníka jsou rozvedeni a nesdílí společné bydlení. Na ohlašovnu se dostavil otec nezletilého s žádostí o zrušení TP pro matku. Matka se zrušením TP nesouhlasí. Nezletilý vlastník je ve střídavé péči rodičů. Jak postupovat v případě zrušení TP matce?

NÁZOR KÚ

KÚ se domnívá, že v tomto případě je namístě, aby otec nezletilého vlastníka ohlašovně předložil, spolu s návrhem na zrušení údaje o místu TP matky, též souhlas soudu s podáním takového návrhu, event., byl-li ustanoven opatrovník pro správu jmění dítěte, souhlas tohoto opatrovníka. KÚ vychází ze stanoviska OSČ z roku 2019, z něhož vyplývá, že takový případ je třeba „řešit vždy s ohledem na střet zájmů nezletilého a jeho zákonných zástupců a z tohoto důvodu vyžadovat vždy souhlas soudu“.

STANOVISKO OSČ

Podle § 12 ZEO ohlašovna o zrušení údaje o místě TP rozhodne jen na návrh vlastníka objektu nebo jeho vymezené části nebo na návrh oprávněné osoby uvedené v § 10 odst. 6 písm. c). Ustanovení § 892 odst. 3 občanského zákoníku³ stanoví, že „rodič nemůže dítě zastoupit, jestliže by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi ním a dítětem nebo mezi dětmi těchto rodičů. V takovém případě jmenuje soud dítěti opatrovníka.“. Podle našeho názoru je třeba odlišovat nedostatek aktivní legitimace k podání žádosti od nedostatku procesní způsobilosti. Jestliže je tedy řízení zahájeno podáním žádosti vlastníka nemovitosti a následně vyjde najevo, že žadatel při podání žádosti zastoupen zákonným zástupcem, který je ve střetu zájmů, nebrání to správnímu orgánu, aby takovému žadateli ustanovil kolizního opatrovníka a následně pokračoval v řízení meritorním posuzováním žádosti. Takovou žádost proto nelze posoudit jako zjevně právně nepřipustnou. Podle § 29 odst. 1 správního řádu⁵ je každý způsobilý činit v řízení úkony samostatně v tom rozsahu, v jakém mu zákon přiznává svéprávnost. Podle § 32 odst. 1 správního řádu⁵ v rozsahu, v jakém účastník nemá procesní způsobilost, musí být zastupován zákonným zástupcem. Pokud takový účastník nemá zákonného zástupce nebo nemůže-li ho zákonný zástupce zastupovat a nemá-li účastník opatrovníka podle zvláštního zákona, ustanoví mu správní orgán opatrovníka podle § 32 odst. 2 písm. a) správního řádu⁵. Toto ustanovení dopadá i na případy, kdy zákonný zástupce nemůže své dítě zastoupit s ohledem na hrozící střet zájmů. Pokud soud neustanovil dítěti opatrovníka, může mu ho ustanovit správní orgán pro konkrétní správní řízení. Nedostatek procesní způsobilosti není předběžnou otázkou ve smyslu § 57 správního řádu⁵, neboť se nejedná o otázku, jejíž řešení by bylo důležité pro samotný předmět řízení. Řešení spočívající v přerušení řízení podle § 64 odst. 1 písm. c) správního řádu⁵ proto podle našeho názoru nepřichází v úvahu. Podle § 64 odst. 1 písm. d) správního řádu⁵ může správní orgán řízení přerušit do doby ustanovení opatrovníka procesně nezpůsobilému účastníkovi. Ačkoliv toto ustanovení výslovně neuvádí, kdo má v takovém případě opatrovníka ustanovuje, z kontextu právní úpravy lze dovodit, že z tohoto důvodu lze řízení přerušit zejména v případech, kdy správní orgán ustanovuje opatrovníka sám.

Z § 32 správního řádu⁵ totiž vyplývá, že nastanou-li důvody pro ustanovení opatrovníka, má správní orgán povinnost ho ustanovit. Správní orgán by se proto v nastalé procesní situaci neměl obracet na soud. Na základě výše uvedeného se domníváme, že správní orgán měl nezletilému žadateli ustanovit kolizního opatrovníka a pokračovat v řízení meritorním posuzováním žádosti (ledaže by například ustanovený opatrovník vzal žádost zpět).

23. MÚ Trutnov – řízení o zrušení TP osobě starší 15 let a mladší 18 let

Je tato osoba účastníkem řízení, nebo musí být zastupována zákonným zástupcem? Názory se v dané věci různí.

NÁZOR KÚ

S odkazem na ZEO se KÚ domnívá, že osoba starší 15 let a mladší 18 let není procesně způsobilá ve věci zrušení TP a musí být zastoupena zákonným zástupcem nebo opatrovníkem.

STANOVISKO OSČ

Souhlasíme s názorem KÚ. Procesní způsobilost je dána dovršením věku 18 let, nestanoví-li právní předpis jinak.

24. MÚ Trutnov – změna doporučení MV

MV vydalo metodické doporučení č. j. MV-147401-3/SC-2021. KÚ Královéhradeckého kraje nesouhlasil s bodem 1 tohoto doporučení – provedení změny místa TP na stejné adrese v případě, kdy se občan stěhuje v rámci stejného objektu z bytu A do bytu B. Došlo ke změně metodiky v této věci?

NÁZOR KÚ

KÚ zastává stejný názor jako v metodických dnech z roku 2021, tzn., nesouhlasíme s ohlášením změny TP, pokud dojde ke změně TP v rámci bytového domu – pouze změna bytové jednotky.

STANOVISKO OSČ

Se stanoviskem KÚ nesouhlasíme a trváme na metodickém doporučení č. j. MV-147401-3/SC-2021.

Při ohlášení změny místa TP na stejné adrese nemovitosti občan vyplní nový přihlašovací lístek se souhlasem „nové“ oprávněné osoby, viz čl. 1 odst. 2 Směrnice MV č. j. MV-136664-24/SC-2021 ze dne 29. prosince 2021 k upřesnění postupů příslušných úřadů na úseku cestovních dokladů, občanských průkazů a evidence obyvatel. Ohlašovna odděluje vyznačenou část na občanském průkazu, vydává potvrzení o změně místa TP a vybírá správní poplatek. Do ISEO zavede nový údaj o datu změny místa TP.

Ohlásí-li občan „novou“ adresu místa TP, dochází tím ke změně místa TP bez ohledu na skutečnost, zda „nová“ adresa je či není odlišná od adresy „původní“. Změnu místa TP je třeba „zadministrovat“ ohlašovnou a zapsat do ISEO.

Ke skončení platnosti občanského průkazu dochází automatizovaným procesem, který je spuštěn změnou adresy TP bez ohledu na to, zda nová adresa je zcela totožná s tou,

kteřá je uvedena v občanském průkazu. Domníváme se, že je v zájmu samotného občana takovou změnu místa TP ohlásit. Vyloučí se tím možnost, že by údaj o jeho TP na uvedené adrese mohl být zrušen na základě podnětu osoby, v jejímž bytě se již fakticky nezdržuje.

V současné době jsou realizovány úpravy informačních systémů na základě uzavřené rámcové smlouvy na technické úpravy informačních systémů správních evidencí, ve které bude uplatněn požadavek na zrušení automatického zneplatnění občanského průkazu v případě, že se občan přihlásí k TP na stejné adrese, kde už TP měl. Po realizaci technické úpravy by došlo ke změně metodického doporučení v tom smyslu, že by se již neoddělovala vyznačená část občanského průkazu.

25. MÚ Trutnov – šetření údaje o úmrtí občana ČR v USA

V souladu s informacemi MV č. j. MV-47771-5/SC-2022 ze dne 31. srpna 2022 k postupu při úmrtí občana v zahraničí oslovil správní orgán zastupitelský úřad ve Washingtonu – v souvislosti s žádostí o součinnost při zajištění úmrtního listu. Tímto úřadem nám bylo sděleno, že o úmrtní list může požádat pouze pozůstalá osoba (partner, rodič, dítě, sourozenec), osoba, která předloží závět zemřelé osoby, pojištění nebo jiný dokument prokazující, že je obmyšlenou osobou, nebo kdokoliv, kdo předloží dokument, že jedná v zastoupení výše zmíněných osob, případně má soudní příkaz. Kdokoliv jiný může žádat o úmrtní list nejdříve 50 let po smrti dané osoby.

Jak v tomto případě postupovat, aby bylo možné v ISEO vyznačit údaj o úmrtí osoby v případech, kdy pozůstalá osoba neexistuje, nebo jde o osobu, která nemá zájem na vyřešení této věci?

NÁZOR KÚ

Neposkytnut.

STANOVISKO OSČ

Údaj o úmrtí občana v zahraničí zavede na základě k tomu příslušných podkladů Zvláštní matrika v Brně, případně provede šetření tak, aby zápis do knihy úmrtí mohl být proveden i následně zapsán do ISEO.

Pokud vznikne pochybnost o správnosti údaje vedeného v ISEO, označí se tento údaj jako nesprávný podle § 7 odst. 2 a 3 ZEO.

K uvedenému nemůžeme poskytnout jednoznačný návod, jak v případě šetření údajů o úmrtí v zahraničí postupovat, neboť okolnosti každého případu jsou individuální. V každém případě doporučujeme zavést do ISEO reklamaci na datum a místo úmrtí v souladu s metodickým pokynem MV-47771-5/SC-2022 a vždy také informovat Zvláštní matriku v Brně.

26. MÚ Trutnov – § 10 odst. 7 ZEO (uvedení data změny)

V metodickém školení z února 2020 byla uvedena informace, že při oznamování vlastníkům o změně v počtu osob přihlášených k TP je chybné uvádět datum, kdy ke změně TP došlo. Při školení v roce 2022 JUDr. Pečínková však doporučovala toto datum uvádět. Z tohoto hlediska došlo v této věci ke změně názoru u MV?

NÁZOR KÚ

ZEO nestanovuje ve výčtu údajů „datum změny“, ale na druhou stranu stanovuje povinnost oznámit změnu do 15 dnů od zaevidování změny. Navíc vlastník potřebuje údaj vědět za účelem stanovení poplatků v souvislosti s užíváním jeho nemovitosti. KÚ se domnívá, že se souhlasem MV by bylo vhodné tento údaj uvádět.

STANOVISKO OSČ

V ustanovení § 10 odst. 7 ZEO je taxativně uvedeno, které údaje je ohlašovna vlastníku objektu povinna sdělit. Údaj o datu změny místa TP se neuvádí. MV zohlední tento podnět při případné novelizaci ZEO.

27. MÚ Trutnov – § 10 odst. 7 ZEO (způsob zasílání hlášení vlastníkům)

Jakým způsobem zasílat hlášení vlastníkům o změně v počtu osob přihlášených k TP (běžnou zásilkou, doporučeně, do vlastních rukou)? Je nutné vzít v úvahu ekonomické hledisko v rámci doručování této písemnosti.

NÁZOR KÚ

ZEO neuvádí, jakým způsobem má být hlášení o změně v počtu osob oznámeno. KÚ se domnívá, že oznámení nemusí být zasláno do vlastních rukou. Při úvahách o tom, jakým způsobem má být hlášení o změně v počtu osob oznámeno, by měl správní orgán zvážit i to, že pokud by měl k dispozici doručenkou, byl by schopen vyvrátit možné budoucí tvrzení vlastníka, že o ničem nevěděl a že nedal souhlas ani nepodepsal žádnou smlouvu.

STANOVISKO OSČ

Orgán veřejné moci má povinnost podle správního řádu⁵ primárně doručovat písemnost prostřednictvím datových schránek; tudíž i ohlašovny jsou povinny nejprve sdělení o změně v počtu přihlášených k TP vlastníku objektu ve smyslu § 10 odst. 7 věty druhé ZEO doručit datovou schránkou za předpokladu, že ji vlastník objektu má zřízenou a zpřístupněnou. Teprve není-li možné sdělení doručit prostřednictvím datové schránky, lze ji doručit také prostřednictvím provozovatele poštovních služeb.

Doporučujeme hlášení o počtu přihlášených osob zasílat vlastníku nemovitosti do vlastních rukou, neboť v tomto oznámení jsou uváděny osobní údaje oprávněné osoby a pokud by bylo oznámení zasíláno obyčejně, hrozilo by, že osobní údaje mohou být zneužity nepovolanými osobami. Souhlasíme s názorem KÚ, že pokud bude mít úřad k dispozici doručenkou, bude schopen vyvrátit možné budoucí tvrzení vlastníka, že ohlašovna nesplnila oznamovací povinnost podle § 10 odst. 7 ZEO.

28. MÚ Trutnov – oprávněná osoba v souvislosti se zrušením věcného břemena

Je osoba, které bylo zrušeno věcné břemeno a zároveň bylo v předmětné smlouvě o zrušení věcného břemene uvedeno, že může nemovitost užívat s dalšími členy domácnosti, oprávněna k přihlášení TP dalšího člena domácnosti?

NÁZOR KÚ

KÚ není známo přesné znění smlouvy, ale domníváme se, že bylo-li věcné břemeno užívání nemovitosti pro osobu zrušeno a není uvedeno v katastru nemovitostí, nelze ji považovat za osobu oprávněnou dát souhlas s přihlášením další osoby, i když je to rodinný příslušník. Osoba oprávněná z věcného břemene (dle dřívějšího výkladu) disponuje poměrně velkým rozsahem práv, kromě nakládání s nemovitostí, ale pouhá smlouva o možnosti bydlení, opravňuje pouze v rozsahu uvedeném ve smlouvě.

STANOVISKO OSČ

Částečně souhlasíme s názorem KÚ. Vzhledem k tomu, že není známo přesné znění předmětné smlouvy o zrušení věcného břemene, nelze jednoznačně říci, zda osobě, které bylo věcné břemeno v tomto případě zrušeno, svědčí užívací právo k nemovitosti.

29. MÚ Jaroměř – hláška v Czech POINT

Cizinec podá žádost přes kontaktní místo Czech POINT a v systému není možné vyhledat osobu (cizince) podle dokladu.

Žadatel pak od kontaktního místo obdrží hlášku: „.... Podání žádosti vyžaduje ověření totožnosti na základě platného dokladu žadatele. Dotazem bylo zjištěno, že registr obyvatel neviduje platný doklad, tudíž platnost dokladu nemohla být ověřena. Dostavte se, prosím, na městský úřad nebo obecní úřad v místě Vašeho bydliště a požádejte zde o prověření zjištěného nedostatku. Agendu vyřizuje odbor, v jehož kompetenci jsou činnosti spojené s evidencí obyvatel a vydáním osobních dokladů.“

V případě občana ČR je tento postup v pořádku. V případě cizince dochází k velmi vyhroceným situacím, není možné jeho žádosti vyhovět. Ve většině případů je doklad opravdu platný, dle údajů v něm uvedených.

Bylo by rozumné upravit informaci, že tento postup se týká občanů ČR a v následujícím textu popsat postup pro cizince.

NÁZOR KÚ

KÚ souhlasí s názorem MÚ.

STANOVISKO OSČ

Důvodem, proč nebylo možné osobu (cizince) v ROB vyhledat, bylo předložení neelektronicky čitelného identifikačního dokladu, tj. dokladu bez strojově čitelné zóny, podle kterého nebylo možné osobu v ROB ztotožnit. Navzdory tomu, že byl doklad platný, nesplňoval podmínku vyplývající z kontextu ustanovení § 58 ZZR, ve znění účinném do 31. ledna 2022, tedy provést identifikaci subjektu údajů pomocí elektronicky čitelného identifikačního dokladu.

S účinností od 1. února 2022 jsou však v ROB nově vedeny údaje i těch identifikačních dokladů, které nejsou elektronicky čitelné. MV má 24 měsíců od data účinnosti, tj. do 31. ledna 2024, aby nově evidované údaje v ROB, mezi které patří mimo jiné i tyto neelektronicky čitelné identifikační doklady, do ROB zapsalo. Ve smyslu uvedeného tak dojde ke zjednodušení a ulehčení procesu vyřizování některých záležitostí osob, které je třeba pro provedení úkonu ztotožnit v ROB, avšak nejsou držiteli elektronicky

čitelného identifikačního dokladu (např. držitelé občanských průkazů typu knížka, občané EU ad.).

Nasazení uvedené funkcionality do prostředí Czech POINT, tedy možnosti ztotožnit osobu podle dokladu, jenž není elektronicky čitelný, je plánováno v průběhu prvního pololetí roku 2023. Korekce samotných hlášek bude předmětem další fáze úprav systému Czech POINT. Nicméně s ohledem na pokrytí výše zmiňovaného okruhu osob lze předpokládat značné snížení výskytu předmětné hlášky.

Zároveň je třeba uvést, že ztotožnění cizinců vůči informačním systémům musí být realizováno na základě čísla dokladu, kterým je jejich povolení k pobytu na území ČR. Není možné pro tyto účely využívat čísla cizozemských dokladů (cizozemské občanské průkazy nebo cestovní pasy).

30. MÚ Rychnov nad Kněžnou - ohlášení změny místa TP do nemovitosti nezletilého

Do předmětné nemovitosti se žádají přihlásit otec a matka nezletilého majitele nemovitosti a sourozenci. Kdo je oprávněnou osobou k udělení souhlasu s ohlášením změny TP do nemovitosti? Musí rozhodnout opatrovnický soud nebo stačí souhlas pouze zákonného zástupce nezletilé osoby?

Nemovitost byla ve vlastnictví prarodičů nezletilého vlastníka - vnuka. Z úřední činnosti je správnímu orgánu známo, že otec vlastníka nemovitosti spáchal trestnou činnost, u rodičů nebydlel a nestaral se o ně.

NÁZOR KÚ

KÚ zastává stejný názor, jako byl uveden v metodických dnech z roku 2019 (konkrétně dotaz č. 9). Za nezletilého jednájí zákonní zástupci, jimiž jsou - za předpokladu, že nebyli zbaveni rodičovské odpovědnosti - jeho rodiče. V popsaném případě však dle názoru KÚ hrozí střet zájmů nezletilého a jeho zákonných zástupců, a proto by k přihlášení rodičů a sourozenců k TP v nemovitosti nezletilého vlastníka měla ohlašovna vyžadovat souhlas soudu, popř. souhlas opatrovníka pro správu jmění nezletilého, byl-li ustanoven. Zdrojem pochybnosti ohledně existence střetu zájmů může v daném případě být např. „trestní minulost“ otce a skutečnost, že předmětnou nemovitost zdědil vnuk, nikoliv syn původních vlastníků rodinného domu.

STANOVISKO OSČ

Viz dotaz č. 17.

8 KÚ JIHOMORAVSKÉHO KRAJE (dotaz č. 31–34)

31. Magistrát města Brno – doporučený postup (návrat osoby ze zahraničí)

Lze Doporučený postup pro pořízení žádosti o vydání cestovního pasu (informace MV č. j. MV-48385-7/SC-2022 ze dne 12. 09. 2022), který upravuje situace, za kterých není zapotřebí při podání žádosti o cestovní pas předkládat platné osvědčení o státním občanství ČR, aplikovat i v situaci, kdy se občan po návratu ze zahraničí chce přihlásit k TP na území ČR a nemá platný český doklad totožnosti?

NÁZOR KÚ

Ano, domníváme se, že by to bylo vhodné.

STANOVISKO OSČ

Přihlášení se k TP po ukončení pobytu v cizině je v zásadě ohlášením změny místa TP podle § 10 odst. 6 ZEO. Ustanovení § 10 odst. 6 písm. b) ZEO ukládá občanovi povinnost „prokázat totožnost občanským průkazem nebo, nemá-li platný občanský průkaz, jiným obdobným dokladem, který je veřejnou listinou“. Na rozdíl od toho § 21 odst. 1 a 2 zákona o cestovních dokladech¹⁰ výslovně ukládá občanovi povinnost prokázat všechny údaje uváděné v žádosti o vydání cestovního dokladu a dále povinnost v konkrétních případech prokázat státní občanství ČR.

ZEO občanovi povinnost prokázat skutečnost, že je státním občanem ČR, neukládá, na základě čehož ohlašovny nejsou oprávněny splnění takové povinnosti od občana vyžadovat. Je namístě připomenout omezenost státní moci zákonem jako jeden ze základních principů fungování právního státu, tj. že stát nesmí činit nic, co mu zákon nedovoluje. Paralelou k tomu je princip, podle kterého může každý občan činit vše, co není zákonem zakázáno, a zároveň nesmí být nucen činit nic, co zákon neukládá.

Při ohlášení změny místa TP lze totožnost prokázat např. i rodným listem a cizozemským dokladem totožnosti, jenž obsahuje fotografii občana. Smyslem prokázání totožnosti je identifikace toho, jenž doklad předkládá, jako jeho oprávněného držitele.

Údaj o státním občanství je jedním z referenčních údajů ROB, přičemž stát garantuje správnost těchto údajů; nejsou-li referenční údaje označeny za nesprávné, jsou jimi orgány veřejné moci při výkonu své působnosti vázány. Předkládá-li občan cizozemský doklad totožnost, pak lze skutečnost, že je státním občanem ČR, ověřit náhledem do ROB.

V případě důvodných pochybností ohledně státního občanství ČR bude ohlašovna postupovat podle § 10 odst. 9 ZEO a vyzve občana k odstranění nedostatků učiněného podání – doložení státního občanství ČR; pokud občan skutečnost, že je státním občanem ČR, ve stanovené lhůtě nedoloží, rozhodne ohlašovna o nezaevidování změny místa TP.

¹⁰ Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, ve znění pozdějších předpisů.

32. Magistrát města Brno – úprava formuláře

Je plánována úprava formuláře pro zavedení adresy pro doručování písemností v Czech POINTU? Podle našich zkušeností z praxe jsou v některých případech problémy se zavedením adresy do zahraničí. Formulář v Czech POINTU je vhodný pro zavedení adresy na území ČR, adresa v zahraničí má však často jinou podobu než adresa v ČR nelze adresu uložit (např. označení domu je uvedeno před názvem ulice a do kolonky číslo popisné/orientační tak není třeba zadávat žádné údaje, adresu však bez vyplnění této kolonky nelze uložit; v kolonce číslo popisné/orientační lze uvést pouze číselné údaje, nelze zavést např. lomítko mezi čísly). Jako vhodné řešení pro zápis adresy do zahraničí se nám jeví jedna společná kolonka pro název ulice a číselné označení domu/bytu (bez speciální kolonky pro číslo popisné/orientační), aby bylo možné zapsat všechny možné varianty adresy.

NÁZOR KÚ

Neposkytnut.

STANOVISKO OSČ

V rámci probíhajícího projektu, jehož cílem je optimalizovat datový a procesní model ISEO a zpřístupnit webovou aplikaci ISEO (tzv. aplikaci „C227“) ohlašovným, matričním úřadům, KÚ a soudům, je řešen i proces zápisu adresy pro doručování písemností. Problémem stávajícího řešení není pouze zápis zahraniční doručovací adresy, ale i nemožnost rozlišení adresy poštovní přihrádky a adresy dodávací schránky, což může vést k nedoručitelnosti zásilek označených takovouto nejednoznačnou adresou.

Nové řešení umožní zapsat do ISEO jako adresu pro doručování písemností, v souladu s § 3 odst. 3 písm. g) ZEO, adresu v ČR vedenou v RÚIAN, adresu poštovní přihrádky, adresu doručovací schránky a adresu v zahraničí. Pro zápis zahraniční doručovací adresy budou uživatelům k dispozici tři volně editovatelné řádky, které dovolí zaevidovat adresu ve tvaru, jenž odpovídá národním předpisům a zvyklostem té které země určení a který žadatel uvede v žádosti. Do čtvrtého řádku pak bude vepisován název státu, přičemž ten bude vybírán z integrovaného číselníku.

V souvislosti s nasazením upraveného procesu zápisu adresy pro doručování písemností je počítáno s vytvořením nového „ohlašovacího“ tiskopisu, jehož prostřednictvím bude moci občan požádat o zápis jednoho z výše uvedených „typů“ adres pro doručování písemností a v případě zahraniční doručovací adresy rozepsat tuto adresu do čtyř řádků, z nichž pak bude ohlašovnou přepsána do databáze ISEO.

33. Magistrát města Brno – zastavení správního řízení o zrušení údaje o místu TP

Již z podané žádosti (lustrací účastníků) ve věci správního řízení o zrušení údaje o místu TP je zřejmá skutečnost, že účastník řízení, kterému má být zrušen údaj o místu TP zemřel. S odkazem, na jaké ustanovení správního řádu⁵ by bylo vhodné věc ukončit – zastavit?

Domníváme se, že vhodným postupem by bylo zastavení řízení s odkazem na § 66 odst. 1 písm. f) správního řádu⁵, kdy k uvedenému závěru správní orgán dospěl výkladem na podkladě judikatury NSS 2 As 64/2005-108, jenž vykládá a definuje právo na zvolení místa TP dle § 10 zákona ZEO jako veřejné subjektivní právo. Dle ustanovení § 66 odst. 1

písm. f) správního řádu⁵, řízení o žádosti správní orgán usnesením zastaví, mj. zanikla-li věc nebo právo, kterého se řízení týká. Vycházejí ze shora uvedené judikatury NSS, veřejné subjektivní právo na zvolení místa TP je vázáno vždy ke konkrétní osobě, tedy smrtí dotyčné osoby nutně muselo dojít i k zániku uvedeného práva. Z takového výkladu jsme dospěli ke shora nastíněnému závěru o vhodnosti postupu, neboť dle našeho názoru není možné uvedenou věc zastavit s odkazem na § 66 ods.1 písm. g) správního řádu⁵ - žádost se stala zjevně bezpředmětnou, neboť dle výkladu př. komentář ke správnímu řádu⁵ Vedral 2012, je výraz „žádost se stala zjevně bezpředmětnou“ spojován pouze s případy, kdy v průběhu řízení o žádosti dojde k takové změně skutkových nebo právních okolností, že žádost, která v době jejího podání nebyla bezpředmětná, se bezpředmětnou teprve stane.

NÁZOR KÚ

Pokud je již z podané žádosti zřejmé, že osoba, které se má rušit TP zemřela, je na místě řízení zastavit dle § 66 odst. 1 písm. b), neboť byla podaná žádost zjevně právně nepřipustná.

STANOVISKO OSČ

Správní řízení lze zastavit jen z důvodů taxativně uvedených v § 66 správního řádu⁵, přičemž se rozlišuje, jde-li o řízení o žádosti nebo o řízení z moci úřední. Na rozdíl od přerušení řízení není na uvážení správního orgánu, zda správní řízení zastaví či nikoli; nastane-li některý z důvodů pro zastavení řízení, pak jej správní orgán zastavit musí.

Souhlasíme s názorem KÚ, že byla-li podána žádost, resp. návrh na zrušení údaje o místu TP a následně ohlašovna zjistí, že osoba, o jejímž TP má být rozhodováno, již zemřela, jedná se o podání žádosti zjevně právně nepřipustné, tj. žádosti, jejíž projednání je bezpředmětné a které nelze vyhovět. Takovou žádost správní orgán neprojednává (neprovádí dokazování apod.) a usnesením ji na základě § 66 odst. 1 písm. b) správního řádu⁵ zastaví. Usnesení o zastavení řízení oznámí ohlašovna podle § 72 navrhovateli, jenž má možnost se proti němu odvolat.

Pro doplnění uvádíme, že dotaz týkající se zastavení správního řízení ve věci zrušení údaje o místu TP z důvodu úmrtí účastníka, o jehož TP má být rozhodováno, byl v rámci metodických dotazů řešen již v roce 2020 (dostupné [zde](#)). Na rozdíl od aktuálně predestřeného případu však byla uvažována situace, kdy k úmrtí došlo nikoli před zahájením správního řízení, ale až v jeho průběhu.

34. Magistrát města Brno – zastavení správního řízení o zrušení údaje o místu TP

Počítá se s vytvořením formuláře Czech POINTU, prostřednictvím něhož by KÚ mohly využívat údaje z ISEO v souladu s § 3a odst. 4 a § 8 odst. 3 ZEO? Obdobný dotaz byl řešen na videokonferenci v říjnu 2018, kde bylo přislíbeno, že problém by mělo vyřešit vypublikování nového multiagendového formuláře. Nový formulář RAA však problém nevyřešil, neboť jak vyplývá z metodické příručky, jej lze využít pouze pro využívání údajů v rámci agend A414 Matriky, A1023 Státní občanství a A1342 Ověřování. **Opětovný dotaz (stejný dotaz jsme zasílali již v roce 2020 a 2021):** Jak tedy správně postupovat, pokud KÚ poskytuje údaje z ISEO podle § 8 odst. 3 ZEO, popřípadě chce využít údaje z ISEO v souladu s § 3a odst. 4 i pro jiné agendy, než umožňuje formulář RAA? Naposledy bylo v lednu 2022 na uvedený dotaz odpovězeno, že OSČ již mělo k dispozici první návrhy týkající se

multiagendových formulářů – tyto návrhy byly připomínkovány a nyní se čeká na zpracování připomínek. **Došlo k nějakému posunu v dané problematice?**

NÁZOR KÚ

Neposkytnut.

STANOVISKO OSČ

Na úvod je třeba poznamenat, že technický úsek MV zabývající se provozem Czech POINT byl od 1. dubna 2024 převeden na Digitální a informační agenturu. Požadavky na úpravu stávajících zápisových formulářů CzechPOINT@office a na vytvoření nových multiagendových formulářů, umožňujících oprávněným subjektům využívat údaje ISEO, informačního systému evidence občanských průkazů a informačního systému evidence cestovních dokladů, byly uplatněny již na počátku loňského roku. V současné době se OSČ společně s technickým útvaru MV a Digitální a informační agenturou rozhodlo hledat jiné řešení, načež bylo přistoupeno k realizaci projektu úpravy webové aplikace (tzv. aplikace „C227“), prostřednictvím které již dnes pracují s údaji výše uvedených informačních systémů OÚORP.

Upravená C227 bude zpřístupněna i KÚ, jimž umožní jednak zapisovat do ISEO údaje o nabytí/pozbytí státního občanství, jednak využívat z ISEO evidované údaje pro potřeby výkonu vlastní působnosti podle § 3a odst. 4 ZEO. Počítáno je i s vytvořením funkcionality pro automatizované porízení výpisu údajů ISEO na žádost obyvatele podle § 8 odst. 3 a násl. ZEO.

Vytvoření a zpřístupnění multiagendových formulářů, které umožní oprávněným subjektům vyžívat údaje ISEO, informačního systému evidence občanských průkazů a informačního systému evidence cestovních dokladů, jako je tomu již nyní např. v případě údajů ROB, však i nadále zůstává jednou z priorit OSČ.

9 KÚ MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE (dotaz č. 35–41)

35. Magistrát města Frýdek-Místek – úprava ISEO

Připravuje MV v dohledné době úpravu ISEO o možnost zavedení údaje o opatrovníkovi a související (smlouva o nápomoci, zastoupení člena domácnosti u občanů ČR bez omezení svéprávnosti (viz § 3 písm. i) a j) ZEO) a údaje o zbavení rodičovské odpovědnosti a související (viz. 3 písm. k) ZEO)?

NÁZOR KÚ

Neposkytnut.

STANOVISKO OSČ

Současná aplikace ISEO neumožňuje zapisovat a vést údaje o opatrovníkovi osoby, která není omezena ve svéprávnosti, a údaje o zbavení rodičovské odpovědnosti. Údaje o zastoupení členem domácnosti a nápomoci při rozhodování evidovat lze, avšak soudy prvního stupně, jimž § 6 ZEO ukládá povinnost zapisovat tyto údaje do ISEO, nemají nástroj pro to, aby tak mohly činit.

Od loňského roku je realizován projekt úpravy webové aplikace ISEO, aktuálně dostupné OÚORP (tzv. aplikace „C227“). Řešena je optimalizace datového modelu a jeho rozšíření o položky pro evidenci opatrovnictví a zbavení rodičovské odpovědnosti, vývoj procesů pro zápis a opravy těchto údajů, a především připojení ohlašovén, matričních úřadů, KÚ a soudů k této aplikaci.

Po nasazení tak všichni zapisovatelé budou pracovat napřímo v aplikaci ISEO zde dostupnými procesy. V souvislosti s nasazením je plánována informační kampaň zahrnující školení, školící aplikaci, uživatelské dokumentace a metodické pomůcky.

OSČ se zkraje ledna 2023 vyjádřilo k dožádání Ministerstva spravedlnosti, v němž Ministerstvo spravedlnosti dovodilo, že nejsou-li soudům k dispozici nástroje pro zápis některých údajů do ISEO, nemůžou soudy plnit zákonnou povinnost uloženou jim v § 6 ZEO. OSČ ve svém vyjádření upozornilo na § 7 odst. 2 a 3 ZEO, jež ukládají zapisovatelům a uživatelům povinnost konat v případě pochybností o správnosti evidovaných údajů. Vydá-li soud rozhodnutí a sám nemůže toto rozhodnutí do ISEO zapsat, je povinen postupovat ve smyslu uvedeného ustanovení a uplatnit podnět na narovnání evidovaných údajů u místně příslušného OÚORP. Zatímco zastoupení členem domácnosti a nápomoc při rozhodování může OÚORP zaevidovat již nyní, zbavení rodičovské odpovědnosti a opatrovnictví bude třeba doevidovávat zpětně po nasazení upravené aplikace ISEO.

36. Magistrát města Karviné – doplnění referenčních údajů

Kdy budou v základních registrech doplněny další referenční údaje – rodné příjmení a omezení svéprávnosti?

NÁZOR KÚ

Neposkytnut.

STANOVISKO OSČ

Lhůta k editaci nových údajů je uvedena v zákoně o právu na digitální služby¹¹, a to konkrétně v části osmé (změna ZZR), kde se v § 23 odst. 6 (Přechodná ustanovení) uvádí:

„Orgán veřejné moci, který je editorem údajů podle § 18 odst. 1 písm. a) příjmení, rodné příjmení, c) pohlaví, h) omezení svéprávnosti, i) rodinný stav nebo registrované partnerství, zákona č. 111/2009 Sb., ve znění účinném ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona, zapíše tyto údaje, které se přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona v registru obyvatel nevedly, do registru obyvatel do 24 měsíců ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona.“

Nicméně editace nových položek byla jak u státních občanů, tak u cizinců již dokončena (10/2022). V době zpracování odpovědi jsou prověřovány chybové stavy/záznamy, u kterých editace doplňovaných údajů neproběhla korektně, a současně je zajišťován u těchto záznamů subjektů údajů opakovaný zápis nových položek do registru obyvatel.

Nasazení nových verzí formulářů Czech POINT, které umožní tyto údaje zobrazovat, je plánováno v průběhu prvního pololetí roku 2023.

37. Magistrát města Karviné – absence údaje o datu úmrtí v ISEO

V ISEO jsou stále vedeni občané ČR zemřelí v zahraničí bez data a místa úmrtí, přestože podklady pro zápis do Zvláštní matriky v Brně byly zaslány jak zastupitelským úřadem, tak i magistrátem více než před rokem (magistrát postupoval dle informace OSČ č. j. MV-47771-5/SC-2022 ze dne 31. srpna 2022).

NÁZOR KÚ

Neposkytnut.

STANOVISKO OSČ

Doporučujeme průběžně Zvláštní matriku v Brně kontaktovat s dotazem na vyřízení uplatněného podnětu.

Agenda zvláštní matriky je specifická, což se projevuje především v souvislosti se zápisy úmrtí. Zápisy jsou prováděny na základě cizozemským dokladů a často z podnětu tuzemského či cizozemského orgánu veřejné moci. Ve chvíli, kdy obdržené podklady nejsou dostačující pro provedení zápisu do matriční knihy, absentuje protistrana, od níž by zvláštní matrika mohla doplnění podání vyžadovat (žadatel), a je tak povinna sama z úřední povinnosti potřebné podklady obstarat.

Jak je ale právě zřejmé z podnětů, které u Zvláštní matriky v Brně uplatnil Magistrát města Karviné a o nichž nás informoval svým sdělením ze dne 10. listopadu 2022, č. j. SMK/145774/2022, spolupráce OÚORP se Zvláštní matrikou v Brně přináší pozitivní výsledky. Magistrát města Karviné uplatnil podnět k zápisu úmrtí sedmi občanů a pět z nich je již k dnešnímu dni (24. března 2023) vedeno v ISEO s údaji o úmrtí.

¹¹ Zákon č. 12/2020 Sb., o právu na digitální služby a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

K využití uvádíme odkaz na veřejně dostupný registr osob zemřelých ve Francii od roku 1970. Vyhledávat v něm lze zadáním rodného příjmení a jména. Součástí evidovaných datových záznamů jsou, kromě jiného, i datum a místo úmrtí zemřelého.

Décès en France - Registre des personnes décédées en France depuis 1970 (decès-en-france.fr)

Podle informací uvedených na tomto webu nepoživají údaje zemřelých osob ve Francii ochrany přiznané osobním údajům, proto je lze takto zpřístupňovat a kdokoli může zdarma požádat o vydání úmrtního listu. Správnost zde dostupných údajů není nijak garantována, avšak jejich zdrojem jsou hlášení poskytovaná samotnými místními správními orgány.

38. KÚ – postup při ohlášení návratu občana ze zahraničí

KÚ se v praxi setkal s rozdílným postupem ohlašoven při ohlášení návratu z ciziny u občana, který má ukončen TP a nemá se následně kam přihlásit k TP (nemůže předložit doklady dle § 10 odst. 6 písm. c) ZEO). V obou případech se ohlašovny odkazují na **výklad § 10a ZEO uvedený ve stanovisku OSČ ze dne 21. listopadu 2019 (metodické dny – viz příloha, str. 22)**. Podle jednoho výkladu je nutné vypisovat přihlašovací lístek a vybírat správní poplatek, podle druhého nikoli. ZEO uvádí, že ohlášení **změny místa TP** podléhá splnění zákonných podmínek dle § 10 odst. 6 ZEO. Při návratu z ciziny, kdy se občan nemá kam přihlásit, je místem jeho TP adresa sídla ohlašovny. **Nemělo by se tedy jednat o úkon ohlášení změny místa TP**, který je zpoplatněn dle sazebníku zákona o správních poplatcích¹, **ale mělo by se jednat o jeden z případů stanovení místa TP ze zákona** (jako je např. při narození občana místo TP matky, případně otce, či po nabytí státního občanství ČR nebo na základě zrušení údaje o místě TP dle § 12 ZEO).

KÚ si Vás dovoluje tímto požádat o Vaše aktuální stanovisko, zda v případě ohlášení návratu občana z ciziny, který má ukončen TP a nemá se následně kam přihlásit k TP, je nutné vypisovat přihlašovací lístek a vybírat správní poplatek či nikoli.

STANOVISKO OSČ

Ustanovení § 10a bylo do ZEO začleněno novelou provedenou s účinností od 1. dubna 2004 a byť se OSČ k dané problematice již vícekrát vyjadřovalo, z vlastních zkušeností je nám známo, že postup ohlašoven v případě přihlášení občana k TP po ukončení pobytu v cizině není jednotný.

Zavádějící je podle všeho začlenění úpravy této problematiky do jednoho ustanovení společně s přihlášením k TP po nabytí státního občanství ČR. Zatímco v případě přihlášení k TP po nabytí státního občanství ČR se jedná o dovození adresy místa TP ze zákona, stejně jako je tomu např. u TP po narození nebo osvojení, v případě přihlášení k TP po ukončení pobytu v cizině se jedná o jednu z možností ohlášení změny místa TP.

Náležitosti ohlášení změny místa TP uvádí § 10 odst. 6 ZEO. Chce-li se občan přihlásit k TP na jím zvolenou adresu, je povinen, kromě jiného, doložit i oprávněnost užívání bytu či domu, jemuž daná adresa přináleží, případně potvrzení o souhlasu oprávněné osoby s ohlášením změny místa TP. Pokud toto doložit nemůže a chce být hlášen k platnému TP, může využít možnosti dané v § 10a ZEO a nechat si zapsat TP na adresu sídla ohlašovny. Z logiky věci se jej v daném případě netýká povinnost dokládat oprávněnost užívání či potvrzení o souhlasu oprávněné osoby, ostatní povinnosti však zůstávají v platnosti. Je tak povinen prokázat svoji totožnost a vyplnit a podepsat přihlašovací tiskopis.

Poplatek podle položky 2 písm. c) sazebníku zákona o správních poplatcích¹ se vztahuje k „ohlášení změny místa trvalého pobytu“, tj. i k přihlášení k TP po ukončení pobytu v zahraničí.

39. KÚ – otisk úředního razítka

Ustanovení § 8 odst. 3 ZEO řeší poskytování údajů z ISEO na žádost obyvatele. Vyřizující písemnost příslušného správního orgánu je opatřena úředním razítkem, neboť písemnost osvědčuje údaje vedené v ISEO k obyvatele k určitému datu a času, a také pro potřeby možného použití písemnosti v zahraničí. Podpisy oprávněných úředních osob, včetně otisku úředního razítka, jsou zaslány Ministerstvu zahraničních věcí pro potřeby apostille. KÚ se v praxi setkal s rozdílným postupem správních orgánů mimo správní obvod Moravskoslezského kraje, kdy vyřizující písemnost na základě žádosti o poskytnutí údajů z ISEO je opatřena pouze razítkem úřadu („hranatým“).

Dle § 2 odst. 1 písm. f) zákona o užívání státních symbolů České republiky¹² jsou státní znak oprávněni používat kraje, obce, městské obvody či městské části územně členěných statutárních měst a městské části hlavního města Prahy. Dle § 5 citovaného zákona malý státní znak užívají oprávněné osoby uvedené v § 2 odst. 1 písm. a) až t) na rozhodnutích a **jiných listinách osvědčujících důležité skutečnosti, vydávaných při výkonu státní moci, který jim byl svěřen zákonem nebo na základě zákona;** může být též vyobrazen na mincích ČR.

Dle KÚ vyřizující písemnost na žádost o poskytnutí údajů z ISEO obyvatele osvědčuje údaje vedené v ISEO k určitému datu a času (které jsou požadovány), kdy je i tento záznam o poskytnutí údajů evidován v ISEO. V případě neopatření vyřizující písemnosti úředním razítkem je obyvateľ omezen v použití této písemnosti v zahraničí a vyřizující písemnost na žádost o poskytnutí údajů z ISEO, která je zpoplatněna dle sazebníku zákona o správních poplatcích¹, nemá žádnou úřední váhu, nic nepotvrzuje, je pouze informativního charakteru.

KÚ si Vás dovoluje tímto požádat o Vaše aktuální stanovisko k výše uvedené problematice ve věci opatření vyřizujících písemností na žádost o poskytnutí údajů z ISEO otiskem úředního razítka či razítka úřadu.

STANOVISKO OSČ

Je nezbytné důsledně rozlišovat poskytnutí údajů z ISEO podle § 8 odst. 3 a násl. ZEO a potvrzení podle § 14 obecního zřízení⁴, případně podle § 15a krajského zřízení⁸, nebo § 5a zákona o hlavním městě Praze¹³.

Obce, kraje, hlavní město Praha a městské části jsou povinny, stanoví-li tak právní předpis, vydávat „potvrzení“, přičemž tak činí v samostatné působnosti. Jsou-li jim požadované údaje známy (např. z vlastní úřední či místní znalosti), jsou povinny vydat potvrzení pro uplatnění práva v cizině i tehdy, pokud jim žádný právní předpis takovou povinnost neukládá.

¹² Zákon č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

¹³ Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů.

Na rozdíl od toho údaje z ISEO poskytují ohlašovny, OÚORP, KÚ a MV v přenesené působnosti, a to formou prostého sdělení, v němž uvedou hodnoty požadovaných údajů; dané sdělení má pouze informativní charakter, nikoli charakter potvrzení osvědčujícího v něm uvedené skutečnosti. Opatření takového dokladu malým státním znakem je v rozporu s § 5 zákona o užívání státních symbolů České republiky¹², podle kterého je malý státní znak uváděn na „rozhodnutích a jiných listinách osvědčujících důležité skutečnosti“. Takovými listinami, podle našeho názoru, je třeba rozumět listiny, kterými jsou vůči třetím stranám autoritativně osvědčovány v nich uvedené právní skutečnosti. Poskytnutí údajů z ISEO takovou listinou není.

ZEO v současné době neumožňuje vydat z ISEO ověřený výstup údajů z informačního systému veřejné správy ve smyslu § 9 odst. 2 a 3 zákona o informačních systémech veřejné správy¹⁴, jako je tomu např. v případě základních registrů (§ 14 ZZR). Ověřené výstupy údajů z informačních systémů veřejné správy jsou opatřovány ověřovací doložkou, jejíž součástí je i otisk úředního razítka a podpis ověřujícího.

Potřebuje-li občan doklad, jenž hodlá předkládat v zahraničí, je třeba postupovat podle obecního zřízení⁴, krajského zřízení⁸ nebo zákona o hlavním městě Praze¹³ a vydat mu potvrzení ve smyslu daného zákona. Jak obce, tak kraje a hlavní město Praha jsou oprávněny v rámci výkonu své působnosti využívat údaje ISEO a domníváme se, že jim nic nebrání v případě potřeby tyto údaje využívat i pro účely vydávání potvrzení.

Zároveň upozorňujeme, že ten, kdo užije malý státní znak v rozporu s § 5 zákona o užívání státních symbolů České republiky¹² se tím dopouští přestupku podle § 13 odst. 1 písm. b) citovaného zákona. Za uvedený přestupek lze uložit pokutu až do výše 30 000 Kč

40. KÚ – použití fikce doručení ve správním řízení ve věci zrušení údaje o TP

Ustanovení § 24 správního řádu⁵ zakotvuje fikci doručení (tj. předpoklad fiktivního doručení písemnosti). Nevyzvedne-li si adresát písemnost do 10 dnů ode dne, kdy byla písemnost k vyzvednutí připravena, považuje se písemnost za doručitou posledním dnem této lhůty. Ustanovení § 40 správního řádu⁵ stanoví, že do běhu lhůt se nezapočítává den, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek lhůty.

V souvislosti s uplatněním fikce doručení v řízení o zrušení údaje o místu TP KÚ metodicky vede obce spadající do jeho správního obvodu k **omezení v uplatnění fikce** z důvodu popsané citaci v rozsudku Krajského soudu v Ostravě, č. j. 22 Ca 286/2008-40, ze dne 09. 04. 2009, dle něhož:

„V případě, kdy je adresátem fyzická osoba, se doručují písemnosti na adresu pro doručování (§ 19 odst. 3 správního řádu), tj. na adresu, kterou účastník řízení správnímu orgánu sdělí. Tuto adresu může sdělit i pro řízení, která mohou být u téhož správního orgánu zahájena v budoucnu. Dále se mohou doručovat písemnosti fyzické osobě dle ust. § 20 odst. 1 správního řádu na adresu jejího trvalého pobytu, kterou má jako místo trvalého pobytu evidovanou v informačním systému evidence obyvatel. Nebyl-li v uvedených případech doručování adresát zastižen, písemnost se uloží, a pokud si adresát písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla k vyzvednutí připravena, nevyzvedne, považuje se písemnost za doručitou posledním dnem této lhůty (§ 23 odst. 1 a § 24 odst. 1 správního

¹⁴ Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

řádu). Uvedené náhradní doručení prostřednictvím uložení písemnosti a následné fikce doručení je však možné za podmínky, že doručovatel musí vyzvat adresáta, aby si uloženou písemnost vyzvedl, a to tak, že mu vloží do domovní schránky nebo na jiné vhodné místo (písemně) oznámení o neúspěšném doručení písemnosti a současně mu sdělí, kde, odkdy a v kterou denní dobu se lze písemnost vyzvednout, a poučí ho o právních důsledcích nevyzvednutí (§ 23 odst. 4 a 5 správního řádu). Zásilka se neukládá tehdy, pokud je doručovateli známo, že se na uvedené adrese adresát nezdržuje. V těchto případech zásilku okamžitě vrací bez uložení s vyznačením, že adresát nebydlí či se zde nezdržuje (srov. Ondruš, R. Správní řád – nový zákon s důvodovou zprávou a poznámkami. Linde Praha, a.s., 2005, str. 107). Fikce doručení je tedy spojena s marným uplynutím 10ti denní lhůty. Pokud by chtěl účastník zvrátit účinky doručení fikcí, musí prokázat, že si pro dočasnou nepřítomnost nebo z jiného vážného důvodu nemohl uloženou písemnost vyzvednout bez svého zavinění (§ 24 odst. 2 správního řádu). V takovém případě může za podmínek § 41 správního řádu požádat o prominutí zmeškání úkonu. V případě, kdy je adresátem fyzická osoba, se podle názoru krajského soudu fikce doručení ve smyslu § 24 odst. 1 správního řádu neuplatní také tehdy, je-li správnímu orgánu v době doručování známo, že adresát se na uvedené adrese (adrese pro doručování nebo adrese trvalého pobytu) fakticky nezdržuje, byť doručovatel (např. provozovatel poštovních služeb), jehož prostřednictvím správní orgán písemnost doručuje, nezjistil, že adresát se na uvedené adrese fakticky nezdržuje, a zásilku proto uložil. Opačný výklad by byl v rozporu se základními zásadami správního řízení, a to zejména zásadou součinnosti podle § 4 odst. 4 správního řádu. Základním předpokladem efektivního správního řízení je vzájemná součinnost a spolupráce správních orgánů a účastníků řízení. Právě ve smyslu tohoto základního principu je nutno interpretovat konkrétní procesní instituty správního řízení, včetně fikce doručení. Bylo-li by přípustné, že správní orgán může doručovat písemnosti fyzické osobě na adresu, o níž mu je předem známo, že se na ní adresát fakticky nezdržuje, v konečném důsledku by to vedlo k tomu, že správní orgán by mohl vědomě znemožnit takovému adresátu písemnosti realizovat fakticky svá práva a oprávněné zájmy, což je jednoznačně nepřijatelné. Nebyla-li správnímu orgánu známa jiná adresa, na kterou by bylo možné žalobkyni zásilky doručit, měl jí ustanovit opatrovníka podle § 32 odst. 2 písm. d) a odst. 3 správního řádu.

S ohledem na výše uvedený rozsudek Krajského soudu v Ostravě byl KÚ nucen vést obce svého správního obvodu k použití fikce doručení jen v případě, kdy účastník řízení sdělí do protokolu kontaktní adresu a na této si poštu nepřebírá. Dále je možné použít fikci při doručování navrhovateli. V případě odpůrce fikci doručení není možné akceptovat, pokud je v řízení prokázáno, že se odpůrce v objektu nezdržuje.

S účinností k 1. lednu 2016 došlo ke změně ZEO, kdy bylo vloženo § 10c, které říká, že ohlašovna, v jejímž sídle má fyzická osoba TP, zajistí vhodné místo, kde bude možné uložit oznámení o uložení zásilky a výzvu s poučením. Tzn. v případě osob, které mají hlášen TP na adrese ohlašovny, tzn., fakticky objekt neužívají, jsou ze zákona zajištěny podmínky pro možnost uplatnění fikce doručení, tzn. zajištění možnosti uložit oznámení o uložení zásilky a výzvu s poučením. Dále je třeba přihlídnout k usnesení Ústavního soudu ÚS 2317/10, ze dne 30.09.2010, které říká, že je věcí adresáta, a také jeho odpovědnosti vůči sobě samému, aby se pojistil proti doručování na adresu evidovanou v ISEO tím, že uvede správnímu orgánu adresu pro doručování, o níž ví, že si zásilku zde bude moci převzít. Tím je eliminována možnost mařit výkon veřejné správy vyhýbáním se doručení písemností. Jde o legitimní tlak na adresáta, aby uváděl takovou adresu pro doručování, kam mu lze zásilku spolehlivě doručit.

KÚ si tímto dovoluje požádat o vyjádření, v kterých případech je možné použít tzv. fikci doručení dle § 24 správního řádu⁵ ve správním řízení ve věci zrušení údaje o místu TP, kdy je ve vedeném správním řízení šetřeno naplnění zákonné podmínky faktické neužívání objektu občanem, aby byl sjednocen postup procesního vedení správního řízení ve věci zrušení údaje o místu TP obcemi.

STANOVISKO OSČ

OSČ obdrželo v poslední době vícero dotazů týkajících se problematiky doručování v rámci správního řízení o zrušení údaje o místu TP, a proto své závěry v dané věci nechalo posoudit odborem legislativy a koordinace předpisů MV. Níže uvedené stanovisko tak reflektuje i obdržené vyjádření dožádaného odboru.

Doručování fyzickým osobám je upraveno v § 20 správního řádu⁵, uložení písemnosti v § 23 správního řádu⁵.

Je-li ohlašovně v době doručování prokazatelně známo, že se adresát písemnosti – účastník správního řízení ve věci zrušení údaje o místu TP na adrese místa svého TP nezdržuje, nemůže ohlašovna v takové situaci doručovat fikcí, ale musí přistoupit k doručování náhradním způsobem. Podle § 25 odst. 1 správního řádu⁵ se osobám neznámého pobytu a osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat, doručuje veřejnou vyhláškou. Podmínky pro doručování veřejnou vyhláškou se přitom překrývají s podmínkami pro ustanovení opatrovníka podle § 32 odst. 2 písm. d) správního řádu⁵. Vzájemný vztah ustanovení opatrovníka a doručování veřejnou vyhláškou pak upravuje § 32 odst. 3 správního řádu⁵.

Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 23. 11. 2012, č. j. 7 As 130/2012-29, zdůrazňuje, že „*Instituty doručování veřejnou vyhláškou nebo ustanovení opatrovníka a doručování jemu jsou navíc koncipovány jako krajní prostředek, k jehož využití lze přistoupit pouze tehdy, není-li možný postup podle ust. § 19 až § 24 správního řádu.*“ A dále že „*doručení fikcí podle ust. § 24 odst. 1 správního řádu je tedy nutno upřednostnit před doručováním veřejnou vyhláškou či ustanovením opatrovníka a doručováním jemu*“.

Než tak ohlašovna přistoupí k doručování náhradním způsobem, musí provést šetření a mít postaveno najisto, že daný účastník řízení je osobou neznámého pobytu. Jak vyplývá z dostupné judikatury, ohlašovna se nemůže spolehnout pouze na sdělení poštovního doručovatele a musí se pokusit doručit na možnou adresu pobytu, pokud nějaká taková adresa ze správního spisu nebo provedeného šetření vyplývá. K prokázání, že účastník řízení je osobou neznámého pobytu, může provést výslech svědka, místní šetření apod. Nebylo-li správní řízení dosud zahájeno, lze použít zajištění důkazu podle § 138 správního řádu⁵, případně využít institut vysvětlení podle § 137 správního řádu⁵ a následně zahájit správní řízení z moci úřední.

Co se týká dalšího postupu, odkazujeme na závěr poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu č. 78 ze dne 22. června 2009 „Ustanovení opatrovníka účastníkovi řízení ve věci zrušení údaje o místu trvalého pobytu“ (ke stažení [zde](#)). Poradní sbor ministra vnitra posoudil i otázku, zda osoba, o jejímž TP je rozhodováno a která je osobou neznámého pobytu, je účastníkem řízení ve smyslu § 27 odst. 1 správního řádu⁵, tj. účastníkem, jemuž má být uložena povinnost či odňato právo. V případě, že se nejedná o účastníka ve smyslu uvedeného ustanovení, pak správní orgán podle § 32 odst. 3 správního řádu⁵ opatrovníka neustanovuje a doručování probíhá pouze formou veřejné vyhlášky.

Poradní sbor ministra vnitra dovedl, že účastník správního řízení ve věci zrušení údaje o místu TP, o jehož TP je rozhodováno, je účastníkem řízení podle § 27 odst. 1 správního řádu⁵ a jako takovému je potřeba ustanovit mu opatrovníka a zároveň doručovat veřejnou vyhláškou.

Doručení veřejnou vyhláškou však nemá účinky na běh lhůt; výjimkou je oznámení o zahájení řízení (§ 46 odst. 1 správního řádu⁵) a oznámení usnesení o ustanovení opatrovníka, které musí být doručovány přímo účastníkovi řízení, v případě osoby neznámého pobytu veřejnou vyhláškou s účinky k oznámení.

41. KÚ – odstraňování nesouladů údajů v ISEO

KÚ navrhuje změnu při zajišťování odstraňování nesouladu údajů v ISEO, a to pro jednotný postup zajišťování odstranění nesouladu po zpřístupnění osoby v ISEO samotným MV.

Dle metodického pokynu MV ve věci zápisu státního občanství do ISEO, kdy je KÚ povinen vždy žádat MV o zpřístupnění osoby v ISEO, a to i v případě, kdy osoba není v systému navedena, nastávají rozdílné postupy.

Po zpřístupnění osoby v ISEO je KÚ:

- MV vyzván k zajištění nápravy ve spolupráci s příslušným OÚORP dle místa TP, kdy je tento úkon OÚORP MV kontrolován, zda je správně a v celém rozsahu naveden, a poté je zpřístupnění osoby MV v ISEO ukončeno;
- MV informován, že došlo k nápravě přímo MV.

S ohledem na rozdílné postupy, kdy je ale v obou případech výsledný efekt nápravy kontrolován MV, KÚ navrhuje změnu metodického pokynu ve prospěch jednotného postupu, kdy odstranění nesouladu v ISEO bude zajišťováno pouze MV na základě podnětu příslušného správního orgánu, bez spolupráce s OÚORP.

STANOVISKO OSČ

Problematika zápisu nabytí státního občanství ČR do ISEO je specifická variabilitou jednotlivých případů. Zatímco některé z dotčených osob nejsou v informačních systémech MV evidovány vůbec, údaje jiných jsou dostupné jak v ISEO, tak v informačním systému cizinců a ROB, bez vzájemné provazby těchto záznamů. Výjimkou nejsou případy, kdy je v ISEO potřeba zohlednit kontinuitu státního občanství ČR po nabytí cizího státního občanství manžela za trvání manželství, vyznačit, že k nabytí státního občanství ČR nedošlo, případně zpětně zapsat pozbytí a následně znovunabytí státního občanství ČR.

Postup zápisu nabytí státního občanství ČR do ISEO byl nastaven v únoru 2013 a v březnu 2015 byl revidován v souvislosti s nasazením formulářů pro zápis nabytí/pozbytí státního občanství ČR v CzechPOINT@office. Důsledným dodržováním těchto metodických pokynů je předcházeno zakládání následně obtížně řešitelných duplicí záznamů v ROB.

Nepostupuje-li OSČ při spolupráci s KÚ vždy stejně, je to dáno právě specifičností každého jednotlivého případu a individuálním posouzením možností jeho řešení. OSČ v součinnosti s odborem centrálních informačních systémů MV bere v potaz především to, zda a kde jsou jaké údaje dotčené osoby evidovány, zda tyto údaje vyžadují „úpravu“ před samotným provedením zápisu nabytí státního občanství (např. sloučení záznamů v ISEO), zda procesy

dostupné OÚORP a KÚ dovolují zohlednit všechny nastalé skutečnosti. A v neposlední řadě i to, jak rychle je třeba zápis provést.

Jak jsme již informovali v souvislosti s jinými dotazy, v současné době je realizován projekt, v jehož rámci jsou řešeny úpravy webové aplikace ISEO (tzv. aplikace „C227“), aby tuto aplikaci mohly do budoucna využívat např. i KÚ. Těm tato aplikace umožní jednak provádět zápisy do ISEO, jednak využívat evidované údaje. Před spuštěním upravené aplikace bude probíhat informační kampaň – budou prováděna školení, uživatelé se budou moci s aplikací sami seznámit prostřednictvím školící aplikace, k dispozici jim budou uživatelské dokumentace a metodické pomůcky.

Spolu s nasazením nového řešení zápisů nabytí/pozbytí státního občanství ČR do ISEO bude třeba zrevidovat a aktualizovat i dostupné metodické pokyny, včetně pokynů týkajících se zápisů nabytí/pozbytí státního občanství.

10 DALŠÍ INFORMACE

Magistrát města Ostravy – vybírání správního poplatku za ohlášení ukončení TP

(Dotaz byl uplatněn napřímo, nikoli cestou KÚ v souvislosti s metodickými dny. Do tohoto materiálu byl začleněn pro sjednocení postupu ohlašoven.)

Při ohlášení ukončení TP na území ČR se správní poplatek dle položky 2 sazebníku zákona o správních poplatcích¹ hradí ve výši 100 Kč za žádost nebo za každou osobu uvedenou v žádosti. Názor MV prezentovaný v minulosti byl, že tento poplatek se vztahuje k žádosti, nikoli k osobám uvedeným v žádosti. Platí prosím tento výklad i nadále?

STANOVISKO OSČ

Poplatek za ohlášení ukončení TP na území ČR byl zaveden s účinností od 1. ledna 2016. Na základě sazebníku správních poplatků, jenž je přílohou zákona o správních poplatcích¹ je podle položky 2 písm. e) vybírán správní poplatek ve výši 100 Kč za „Ohlášení ukončení trvalého pobytu na území České republiky“ bez bližší specifikace.

Z vyžádaného vyjádření Ministerstva financí citujeme: „Podle § 2 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů, jsou správní poplatky podřazeny pod pojem daň a jako s daní je třeba s nimi nakládat. Jakýkoli extenzivní výklad ustanovení zákona o správních poplatcích nebo sazebníku, který je jeho nedílnou součástí, je proto nepřipustný. Je-li v položce 2 písm. e) sazebníku zákona o správních poplatcích stanoven správní poplatek za „ohlášení“ bez dalšího upřesnění, vybere správní úřad správní poplatek ve výši stanovené u této položky bez ohledu na skutečnost, kolik osob je v ohlášení uvedeno.“

S výše uvedeným se ztotožňujeme. Záměrem zákonodárců nebylo zpoplatnit ohlášení ukončení TP na území ČR za každou jednotlivou osobu v něm uvedenou, ale zpoplatnit jej jako „úkon“ bez ohledu na počet osob, jichž se týká.

To samé platí i v případě konzulárního poplatku za ohlášení ukončení TP na území ČR podle položky 158 písm. b) sazebníku.

Problematika doručování na adresu sídla ohlašovny a nakládání s uloženými nevyzvednutými zásilkami občanů

Obecným procesním předpisem upravujícím pravidla pro doručování písemností je správní řád⁵. Předmětem úpravy ve správním řádu⁵ již však není další nakládání s písemností (zásilkou), která byla vložena do domovní schránky nebo na jiné vhodné místo. Vzhledem k tomu OSČ v souladu se stanoviskem odboru legislativy a koordinace předpisů MV, doporučuje, aby ohlašovny postupovaly vždy v souladu se zákonnými požadavky. Ustanovení § 10c ZEO stanoví: „Ohlašovna, v jejímž sídle má fyzická osoba trvalý pobyt, zajistí vhodné místo, kde bude možné uložit oznámení o uložení zásilky a výzvu s poučením.“. Z předmětného ustanovení vyplývá povinnost ohlašovny umožnit fyzickým osobám hlášeným k TP na adrese sídla ohlašovny převzít oznámení o uložení zásilky a výzvu k jejímu vyzvednutí spolu s poučením o právních následcích jejího nevyzvednutí, která je splněna již pouhým vyhrazením vhodného prostoru. ZEO však nestanoví ohlašovně žádnou povinnost ohledně nakládání s převzatými oznámeními o uložení zásilky či výzvami s poučením po uplynutí zákonné desetidenní úložní doby (§ 23 odst. 4 správního řádu⁵). Ohlašovně dále také nejsou stanoveny žádné povinnosti ve vztahu k samotným zásilkám

doručovaným fyzickým osobám hlášeným k TP na adrese sídla ohlašovny. Na rozdíl od povinného přebírání oznámení o uložení zásilky, výzvy k jejímu vyzvednutí a poučení tudíž ohlašovna nemusí přebírat konkrétní zásilky doručované jiným osobám.

V dané souvislosti poukazujeme na skutečnost, že jiné vhodné místo zmíněné v § 23 odst. 4 větě první správního řádu⁵, vztahující se k oznámení o neúspěšném doručení písemnosti, není totožné s jiným vhodným místem, o kterém hovoří věta druhá. To plyne ze skutečnosti, že oznámení o neúspěšném doručení (a též případně výzva k vyzvednutí písemnosti s poučením o právních důsledcích podle § 23 odst. 5 správního řádu⁵) je chráněno pouze poštovním tajemstvím podle zákona o poštovních službách¹⁵, zatímco zásilka samotná je chráněna listovním tajemstvím ve smyslu Listiny základních práv a svobod. V tomto kontextu je třeba rozlišovat vhodnost místa pro zanechání výzvy k vyzvednutí zásilky a vhodnost místa pro zanechání zásilky samotné. V souvislosti s uvedeným lze tak mít pochybnosti o tom, zda ohlašovna může být vhodným místem pro zanechání samotné zásilky.

S ohledem na výše uvedené OSČ doporučuje, aby ohlašovna nepřebírala samotnou zásilku, a to i z důvodu toho, že se v prostorách ohlašovny nenachází domovní schránka adresáta, a aby se omezila pouze na ukládání oznámení o uložení zásilky a výzvy s poučením. Jak dlouho bude ohlašovna uchovávat oznámení o uložení zásilky a výzvy s poučením po uplynutí zákonné desetidenní úložní doby je na uvážení ohlašovny, zejména pak s ohledem na její osobní a místní znalost (zda adresát dochází na ohlašovnu, případně v jakých intervalech apod.).

V případě již převzatých zásilek doporučujeme získat od příslušného odesílatele vyjádření, jak má ohlašovna s předmětnými uloženými nevyzvednutými zásilkami naložit (zaslání zpět odesílateli/zničení).

Závěrem dodáváme, že současně je třeba postupovat v souladu s Poštovními podmínkami České pošty, s. p. (1. 3. 2023), které upravují podmínky poskytování poštovních služeb včetně služeb, které lze pro doručování zvolit. Co se považuje za domovní schránku adresáta je upraveno v čl. 24 odst. 2 a 3 Poštovních podmínek. V čl. 32 Poštovních podmínek je pak upraveno vrácení poštovní zásilky.

¹⁵ § 16 zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů.

11 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

CDBP	Cestovní doklady s biometrickými prvky
CP	Cestovní pas
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
ISEO	Informační systém evidence obyvatel
KÚ	Krajský úřad
MHMP	Magistrát hlavního města Prahy
MÚ	Městský úřad
MV	Ministerstvo vnitra
OP	Občanský průkaz
OSČ	Odbor správních činností
OSPOD	Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OÚORP	Obecní úřad obce s rozšířenou působností
ROB	Základní registr obyvatel
RÚIAN	Základní registr územní identifikace, adres a nemovitostí
TP	Trvalý pobyt
ÚMČ	Úřad městské části
ÚMO	Úřad městského obvodu
ZEO	Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů
ZZR	Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů